BOISSERIE·GUILLAUME·KERFRIDEN

TWEEDE GENERATIE DEEL 4

DE BANK

1857-1871

DARGAUD

DE SCHATKAMER VAN DE COMMUNE

TWEEDE GENERATIE DEEL 4

DE BANK

1857-1871

Scenario:
PIERRE BOISSERIE
PHILIPPE GUILLAUME

Tekeningen:
MALO KERFRIDEN

Inkleuring:
DELF

DARGAUD
BENELUX

PARIJS, 1861.
WAT BETEKENT NU ÉÉN LEVEN, ALS ER EEN HELE STAD WORDT GEBOUWD?
IK BEWEER NIET DAT HET GOED IS WAT IK DOE. IK BEGA MIJN DADEN WILLENS EN WETENS, MAAR IK BEWIJS IEDEREEN EEN DIENST, TOCH?
HAUSSMANN WILDE PARIJS TOCH GEZOND MAKEN?
EN DAT IS PRECIES WAT IK OOK DOE.
BOVENDIEN HOUDT HET MIJ GEZOND.
IK ZOU GEK WORDEN ALS IK MIJN HANG NAAR GEWELD NIET BEVREDIGDE.
IK WEET DAT JE ME NIET BEGRIJPT. MAAR GELOOF ME ALS IK ZEG DAT HET EEN FUNDAMENTELE BEHOEFTE IS...
ZOALS EEN BANK NIET ANDERS KAN DAN ZICH VERRIJKEN...

WAT HEEFT DE BANK MET JOUW MISDRIJVEN TE MAKEN, VICTOR?
VOOR ZOVER IK WEET VERMOORDEN WIJ NIEMAND.
BEN JE DAAR ZEKER VAN?
AL DIE MENSEN DIE JULLIE OP STRAAT ZETTEN, DIE JULLIE EERST RIJK MAKEN EN DAN WEER ARM...
MAAR... DIE VERGELIJKING GAAT NIET OP!
ZIJ... ZIJ LEVEN NOG... WIJ HEBBEN ZE NIET GE...
OH, PARDON. IK DACHT NIET DAT...
JE WORDT NIET BETAALD OM TE DENKEN, STOM WIJF!
ERUIT!
WAAROM DOE JE ZO LELIJK TEGEN ONS PERSONEEL? ZE DOEN GEWOON HUN WERK. EN TAMELIJK GOED, VIND IK...
THEO, THEO, THEO...
JE BESEFT TOCH DAT JE OOIT VAN DAT ROZE WOLKJE VAN JE AF MOET KOMEN, BESTE BROER.
JE GEEST IS EVEN WEEK ALS JE WANGEN DIK ZIJN. ALS JE GEEN KEIHARD PANTSER KWEEKT, HOUD JE HET GEEN DAG VOL OP DE STOEL VAN DE OUWEHEER.
LAAT ME LOS, VICTOR!
DIE STOEL IS JOUW PROBLEEM NIET MEER. IK NEGEER JOUW NACHTELIJKE UITSTAPJES EN JIJ LAAT MIJ DE BANK BESTUREN...
MENEER THÉODORE, BARON DE SAINT-HUBERT VRAAGT U NAAR ZIJN KAMER TE KOMEN.

BENT U ALWEER AAN HET WERK, VADER? DE DOKTER HEEFT U RUST VOORGESCHREVEN. U ZOU NIET...

KOM EENS HIER. GELUKKIG CONTROLEER IK ALLE GROTE REKENINGEN.
WAAROM?

HOEZO, WAAROM?
IK ZIE NET DAT DIE VERDOMDE JEAN DE CHOISY AL RUIM ZES MAANDEN ZIJN TERMIJNEN NIET MEER BETAALT!

DAT WEET IK WEL. MAAR ZIJN LIQUIDITEIT STAAT ER BEROERD VOOR.
IK HEB HEM UITSTEL GEGEVEN... ANDERS MOET HIJ ZIJN ZAAK SLUITEN EN STAAT HIJ SAMEN MET ZIJN MENSEN OP STRAAT.

IK ZIE HET PROBLEEM NIET. HIJ ZAL NIET DE EERSTE EN ZEKER NIET DE LAATSTE ZIJN. STUUR VANDAAG NOG DEURWAARDERS OP HEM AF.

GOED, VADER.
EEN WEES VOORTAAN EEN BEETJE HARDER. WE ZIJN EEN BANK, GEEN LIEFDADIGHEIDS-INSTELLING.

EN? WIE GAAN WE VANDAAG VERMOORDEN, MENEER DE BARM-HARTIGE BANKIER?

WE GEBRUIKEN NIET DEZELFDE WAPENS, MAAR JIJ STUURT DIE ARME MENSEN EVENGOED NAAR HUN GRAF.
ZE DOEN ER GEWOON WAT LANGER OVER OM ER TE KOMEN.

HET BORDEEL IN DE PASSAGE VIVIENNE.
GALERIE VIVIENNE
DUS DAT IS DE HEER LEOMANT...
IK KAN HAAST NIET GELOVEN DAT DIE... MAN EEN BEFAAMDE WISSELAGENT IS!
KOMT HIJ ZICH VAAK ZO DROGEREN?
OH, JA! MINSTENS TWEE KEER PER WEEK.
KOMT HIJ ALLEEN VOOR DE DRUGS OF OOK VOOR DE MEISJES?
VOOR ALLEBEI... MAAR HIJ ZIT VAKER AAN DE OPIUM DAN AAN ONS.
IN DEZE STAAT KAN IK NIET MET HEM PRATEN. IK BEGRIJP NIET WAAROM ZE ME NAAR HEM STUURDEN.
STUUR HEM MAAR NAAR MIJ ALS HIJ WEER BIJ BEWUSTZIJN IS.
NIET LEVEND...
ZE KRIJGEN ME NIET LEVEND...
IK NEEM ZE EERST AL HUN GELD AF...

LAAT MAAR. IK KAN HET WEL ALLEEN. IN WELKE KAMER IS HIJ, ZEI JE?

DAAR. KAMER EIND GANG.

HA, LÉOMANT... EINDELIJK.
HEBBEN ZE U NIET GELEERD OM EERST TE KLOPPEN, MAN? WE ZIJN WEL IN EEN BORDEEL, MAAR TOCH!

TOE MAAR. KOM MAAR BINNEN.

ER IS MIJ VERTELD DAT U EEN VERSTANDIGE WISSELAGENT BENT. IK HOOP DAT HET WAAR IS, WANT IK BEVIND ME IN EEN NETELIGE SITUATIE...
...WAAR IK ALLEEN MET UW HULP UIT RAAK.

IK BEN JEAN-BAPTISTE JECKER. ZE NOEMEN ME DE BANKIER VAN MEXICO.
IK WEET WIE U BENT.
WILT U IETS DRINKEN?
NEE, BEDANKT. IK VERDRAAG GEEN ALCOHOL.

U WEET DUS DAT IK ONDER MEER RIJK BEN GEWORDEN DOOR DE EXPLOITATIE VAN DE MIJNEN VAN SONORA, IN MEXICO.
MIJN BANK WAS DE RIJKSTE VAN HET LAND.
PRESIDENT MIRAMÓN HAD VERTROUWEN IN ME.
DAAROM HAD ZIJN REGERING DE CONVERSIE VAN ZIJN BINNENLANDSE SCHULD AAN ME UITBESTEED. TEGEN EEN COMMISSIE, NATUURLIJK.

MAAR DINGEN VERANDEREN. DE NIEUWE PRESIDENT JUÁREZ MEENDE ALLE BELOFTEN VAN ZIJN VOORGANGER TE MOGEN SCHRAPPEN, WAARONDER DE VEREFFENING VAN ZIJN SCHULD...
...ZO BOOR-DE HIJ ME DE MOOIE SOM VAN 75 MILJOEN FRANCS DOOR DE NEUS.

FRANKRIJK LEED DAARDOOR VERLIES, NET ALS ENGELAND EN SPANJE.
IK ZOU GRAAG MIJN GELD TERUG WILLEN HALEN, MAAR IK WEET NIET HOE IK HET MOET AANPAKKEN.
ENIG IDEE?

MORNY.
MORNY?
MORNY!
HET IS JOUW KIND. JE HEBT HET BELOOFD! EN BIJ GOD, IK HOUD JE AAN JE BELOFTE!
KALM MAAR, LIEFJE. KOM HIER EN KALMEER, ALSJEBLIEFT...
WEET U ZEKER DAT HERTOG DE MORNY MIJN REDDER IN NOOD IS?
WEES MAAR GERUST. HIJ HEEFT ZIJN FINANCIEN BETER IN DE HAND DAN ZIJN LIEFDESLEVEN.
JE HOEFT MAAR "MORNY DOET MEE" TE ZEGGEN EN JE KRIJGT GELD EN VERGUNNINGEN.
GOEDENDAG, HEREN. IK BEN ALPHONSE DAUDET, PRIVESECRETARIS VAN DE HERTOG.
IK GA GILLEN ALS JE ME NIET LOSLAAT!
WILT U ME VOLGEN? HIJ ZAL U ZO ONTVANGEN.
HIIIII !!!!
KOMT U BINNEN.
DIT IS DE SALON VAN PRINSES TROUBETZKOY, DE ECHTGENOTE VAN DE HERTOG. U HEBT AL BEGREPEN DAT ZIJ NIET IN PARIJS IS...
MOET IK ALLES KAPOT SMIJTEN?!
NEE! DIE NIET!
MORNY!!
HET SPIJT ME DAT IK U HEB LATEN WACHTEN, VROUWEN...
ALS HET ZO DOORGAAT, WORD IK ERVAN BETICHT DE VADER VAN HALF PARIJS TE ZIJN...
WAAROVER WILDE U ME SPREKEN, LEOMANT? WEER EEN SUITENKANS, HOOP IK.

IK KOM U BANKIER JECKER VOORSTELLEN. WE BEWEGEN ONS IN, EUH... DEZELFDE KRINGEN. IK HEB HEM AANGERADEN ZICH TOT U TE WENDEN OM EEN MEXICAANSE KWESTIE OP TE LOSSEN DIE NOGAL GEVOELIG LIGT...
...MAAR DIE ONS ALLEMAAL VEEL GELD KAN OP-LEVEREN.

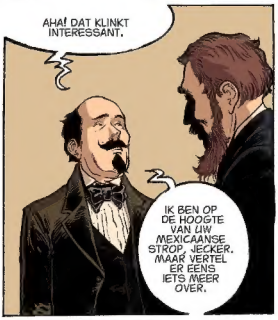
AHA! DAT KLINKT INTERESSANT.
IK BEN OP DE HOOGTE VAN UW MEXICAANSE STROP, JECKER. MAAR VERTEL ER EENS IETS MEER OVER.

HEEL SIMPEL. DE MEXICAANSE STAAT IS MENEER JECKER 75 MILJOEN FRANCS SCHULDIG. TEL DAAR NOG 60 MILJOEN AAN CLAIMS VAN ANDERE FRANSE INVESTEERDERS BIJ OP. DAN PRATEN WE OVER 135 MILJOEN FRANCS.

WE ZOEKEN HULP OM DAT GELD TERUG TE KRIJGEN, TEGEN EEN COMMISSIE VAN 30%.
ZONDER DE GROTE ENGELSE EN SPAANSE CLAIMS TE VERGETEN, DIE DE NIEUWE PRESIDENT JUAREZ EVENEENS LIJKT TE NEGEREN.

DAT IS INDERDAAD INTERESSANT. 30% VAN ZOVEEL MILJOENEN VERTEGENWOORDIGT EEN MOOI BEDRAG.
MAAR WAT VERWACHT U PRECIES VAN MIJ?

VOORNAMELIJK UW STEUN OM HET VERZOEK VAN DE HEER JECKER TE LEGITIMEREN BIJ HET HOOGSTE GEZAG, WAAR U EEN BAND MEE HEBT...
DE FRANSE STAAT HEEFT ER VEEL BIJ TE WINNEN EN KAN, MET STEUN VAN ZIJN ENGELSE EN SPAANSE BONDSGENOTEN, JUAREZ DWINGEN HET GELD TERUG TE GEVEN.

MAAKT U ZICH DAAR GEEN ZORGEN OVER.
IK DENK DAT IK EEN GOEDE INVESTEERDER WEET.

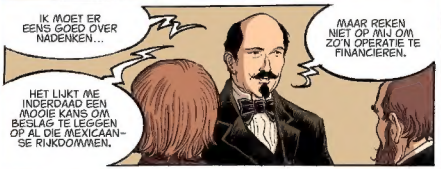
IK MOET ER EENS GOED OVER NADENKEN...
HET LIJKT ME INDERDAAD EEN MOOIE KANS OM BESLAG TE LEGGEN OP AL DIE MEXICAANSE RIJKDOMMEN.
MAAR REKEN NIET OP MIJ OM ZO'N OPERATIE TE FINANCIEREN.

MORNY!

BEGRAAFPLAATS PÈRE-LACHAISE.

WE ZIJN ER.

KOM. LEG DIT MAAR OP HET GRAF VAN JULLIE ZUSJE.

HOE KAN ZE WETEN DAT WIJ HAAR BLOEMEN HEBBEN GEBRACHT, MAMA?
ZE WEET HET, OMDAT ZE VAN DAAR-BOVEN ALLES ZIET. IK BEN ZEKER DAT ZE HET FIJN ZAL VINDEN DAT HAAR BROERTJES AAN HAAR DENKEN...

TOE MAAR. GA VERDEROP MAAR WAT SPELEN. IK KOM ZO.
JA, MAMA.
KOM JE, JOSEPH?

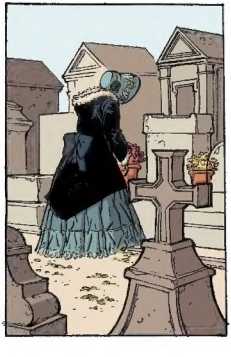

NU BEN JIJ DE KAT, JOSEPH! NU MOET JIJ MIJ PAKKEN.
NEE! IK NIET KAT!

MAMA, HET SPIJT ME. HET LIJKT ME NIET... IK WEET DAT IK DIT KIND NIET HAD MOGEN HOUDEN. MAAR IK KON NIET ANDERS.

IK HOUD VAN HEM, MAMA. IK KAN HEM NIET VERGETEN.
IK HUNKER NAAR ZIJN ADEM EN ZIJN VINGERS OP MIJN HUID. NAAR ZIJN OGEN DIE NAAR ME KIJKEN.
HET SPIJT ME, MAAR IK MOET 'T HEM ZEGGEN...

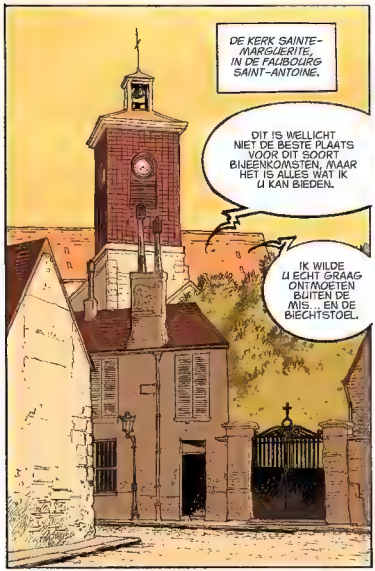
DE KERK SAINTE-MARGUERITE, IN DE FAUBOURG SAINT-ANTOINE.
DIT IS WELLICHT NIET DE BESTE PLAATS VOOR DIT SOORT BIJEENKOMSTEN, MAAR HET IS ALLES WAT IK U KAN BIEDEN.
IK WILDE U ECHT GRAAG ONTMOETEN BUITEN DE MIS... EN DE BIECHTSTOEL.

IN DE KERK OVER POLITIEK PRATEN HEEFT NIET BEPAALD DE GOEDKEURING VAN DE KERKELIJKE OVERHEDEN, MAAR WE ZULLEN GOD VRAGEN VOOR DEZE ENE KEER DE ANDERE KANT OP TE KIJKEN.

DIE GOD VAN JOU HEEFT NOG NOOIT NAAR ONS OMGEKEKEN. DIE STELT ALLEEN MAAR BELANG IN DE BOURGEOISIE EN DE ADEL.
PRECIES. WAAROM ZOU HIJ VANDAAG WEL KIJKEN?
OVER GOD HEBBEN WE HET EEN ANDERE KEER WEL.
VERTEL ME EENS OVER DE PROBLEMEN VAN JULLIE DAGELIJKSE LEVEN.

WAT KAN HET JOU SCHELEN HOE WE LEVEN?
JIJ DRINKT JE WIJN UIT EEN GOUDEN KELK. JOUW MEID VERWARMT 'S AVONDS JE BED EN VAST NIET ALLEEN JE BED...

LUISTER. IK BEGRIJP JULLIE GRIEVEN TEGEN DE KERK. OM HELEMAAL OPEN KAART TE SPELEN: IK KOM ZELF UIT EEN HEEL RIJKE BANKIERS-FAMILIE...

MAAR IK HEB HEN LATEN VALLEN. HET SIMPELE FEIT DAT IK HIER BIJ JULLIE BEN, BEWIJST MIJN GOEDE TROUW...
GELOOF MAAR DAT IK ANDERS WEL EEN ANDERE PAROCHIE ZOU HEBBEN GEKOZEN.

WAT DENKT U DAN VOOR ONS TE KUNNEN DOEN, EERWAARDE?
WE ZIJN VERJAAGD UIT HET CENTRUM VAN PARIJS EN WE LEVEN ALLEMAAL IN ANGST EN ARMOEDE.

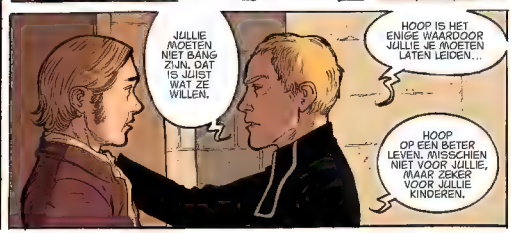
JULLIE MOETEN NIET BANG ZIJN. DAT IS JUIST WAT ZE WILLEN.
HOOP IS HET ENIGE WAARDOOR JULLIE JE MOETEN LATEN LEIDEN...
HOOP OP EEN BETER LEVEN. MISSCHIEN NIET VOOR JULLIE, MAAR ZEKER VOOR JULLIE KINDEREN.

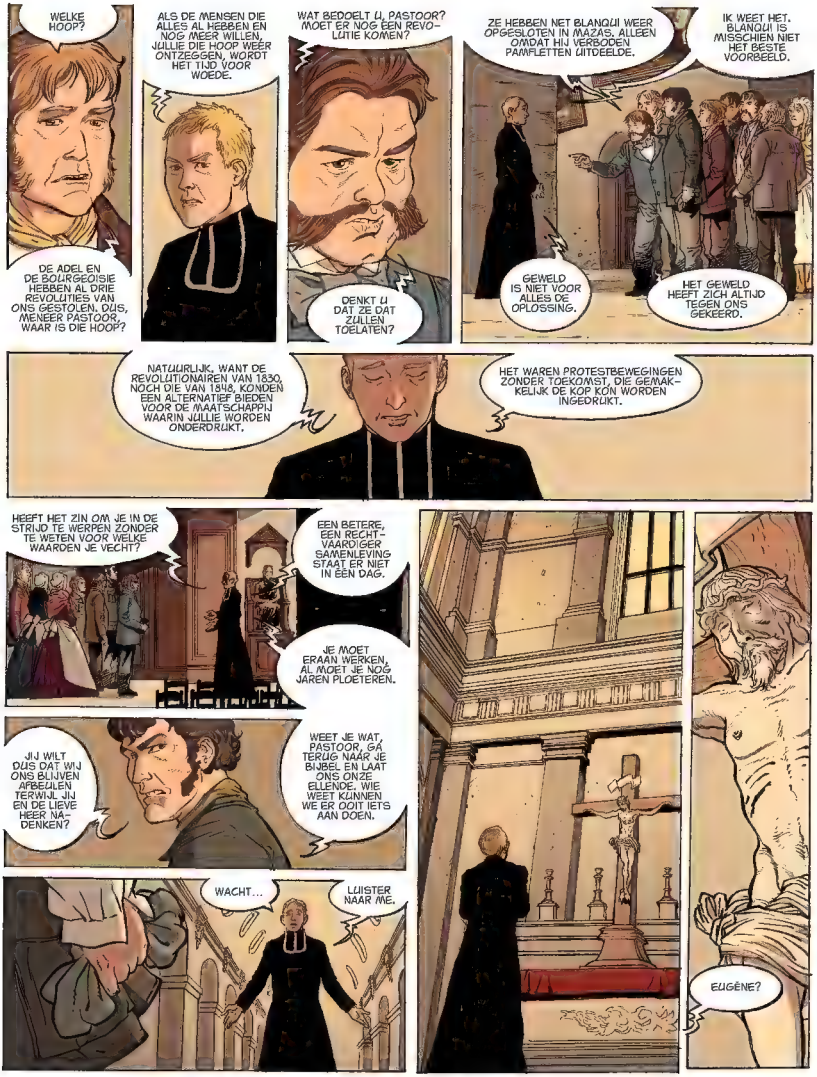
WELKE HOOP?
DE ADEL EN DE BOURGEOISIE HEBBEN AL DRIE REVOLUTIES VAN ONS GESTOLEN. DUS, MENEER PASTOOR, WAAR IS DIE HOOP?
ALS DE MENSEN DIE ALLES AL HEBBEN EN NOG MEER WILLEN, JULLIE DIE HOOP WEER ONTZEGGEN, WORDT HET TIJD VOOR WOEDE.
WAT BEDOELT U, PASTOOR? MOET ER NOG EEN REVOLUTIE KOMEN?
DENKT U DAT ZE DAT ZULLEN TOELATEN?
ZE HEBBEN NET BLANQUI WEER OPGESLOTEN IN MAZAS, ALLEEN OMDAT HIJ VERBODEN PAMFLETTEN UITDEELDE.
IK WEET HET. BLANQUI IS MISSCHIEN NIET HET BESTE VOORBEELD.
GEWELD IS NIET VOOR ALLES DE OPLOSSING.
HET GEWELD HEEFT ZICH ALTIJD TEGEN ONS GEKEERD.
NATUURLIJK, WANT DE REVOLUTIONAIREN VAN 1830, NOCH DIE VAN 1848, KONDEN EEN ALTERNATIEF BIEDEN VOOR DE MAATSCHAPPIJ WAARIN JULLIE WORDEN ONDERDRUKT.
HET WAREN PROTESTBEWEGINGEN ZONDER TOEKOMST, DIE GEMAKKELIJK DE KOP KON WORDEN INGEDRUKT.
HEEFT HET ZIN OM JE IN DE STRIJD TE WERPEN ZONDER TE WETEN VOOR WELKE WAARDEN JE VECHT?
EEN BETERE, EEN RECHTVAARDIGER SAMENLEVING STAAT ER NIET IN EEN DAG.
JE MOET ERAAN WERKEN, AL MOET JE NOG JAREN PLOETEREN.
JIJ WILT DUS DAT WIJ ONS BLIJVEN AFBEULEN TERWIJL JIJ EN DE LIEVE HEER NADENKEN?
WEET JE WAT, PASTOOR, GA TERUG NAAR JE BIJBEL EN LAAT ONS ONZE ELLENDE. WIE WEET KUNNEN WE ER OOIT IETS AAN DOEN.
WACHT...
LUISTER NAAR ME.
EUGÈNE?

ODILE?
WAT DOE JIJ HIER?

HOE WIST JE DAT IK VAN PAROCHIE WAS VERANDERD?
DAT WAS NIET ZO MOEILIJK.

O JA, IK VERGEET DAT VOOR JULLIE SOORT NIETS VERBORGEN BLIJFT.
WAT KOM JE DEZE KEER DOEN? BIECHTEN? IK VREES DAT IK GEEN TIJD MEER VOOR JE HEB...

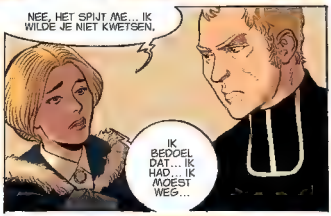
NEE, HET SPIJT ME... IK WILDE JE NIET KWETSEN.
IK BEDOEL DAT... IK HAD... IK MOEST WEG...

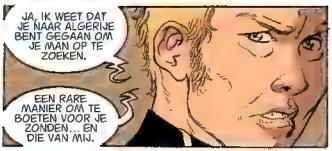
JA, IK WEET DAT JE NAAR ALGERIJE BENT GEGAAN OM JE MAN OP TE ZOEKEN.
EEN RARE MANIER OM TE BOETEN VOOR DE ZONDEN... EN DIE VAN MIJ.

IK ZIE TROUWENS DAT JE NIET VOOR NIETS BENT GEGAAN.
JE MAN IS INDERDAAD MULENVER VAN PARIJS EN HAAR LOSBANDIGHEID.

NEE, JE BEGRIJPT HET NIET.
IK BEN INDERHAAST VERTROKKEN OMDAT IK NAAR MIJN MAN MOEST...ZODAT DIT KIND ZIJN NAAM ZOU KRIJGEN.

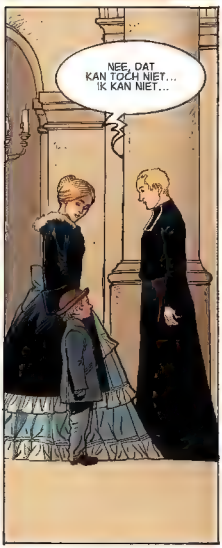
NEE, DAT KAN TOCH NIET... IK KAN NIET...

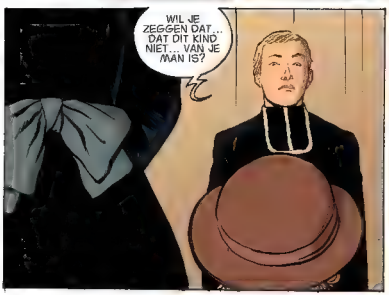
WIL JE ZEGGEN DAT... DAT DIT KIND NIET... VAN JE MAN IS?

JOSEPH IS JOUW ZOON, EUGÈNE.

IK MOET JE VERZOEKEN MIJN KERK TE VERLATEN. ALSJEBLIEFT. JE HEBT AL GENOEG SCHADE AANGERICHT.
IK WIL NIET WEER...
...IN DE VERLEIDING KOMEN. OF GEWOON AANVAARDEN DAT JE OOK GEVOELENS HEBT?
TOT ZIENS, MENEER.
WAAROM WAS DIE MENEER ZO VERDRIETIG?
MISSCHIEN OMDAT HIJ ANTWOORDEN ZOEKT WAAR ZE NIET ZIJN...
KOM, OOM JACQUES WACHT OP ONS.
EN?
EN NIETS. HIJ HEEFT ME WEGGESTUURD ZONDER EEN BLIK OP JOSEPH.
WAT HAD JE DAN VERWACHT? DAT HIJ ZIJN SOUTANE ZOU UITTREKKEN, MET JOU ZOU MEEGAAN EN JOSEPH IN ZIJN ARMEN NEMEN?
ZO NAÏEF KEN IK JE NIET...

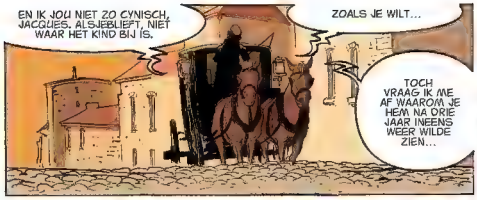
EN IK JOU NIET ZO CYNISCH, JACQUES. ALSHEBLIEFT, NIET WAAR HET KIND BIJ IS.
ZOALS JE WILT...
TOCH VRAAG IK ME AF WAAROM JE HEM NA DRIE JAAR INEENS WEER WILDE ZIEN...

ECHT? NA WAT JE HEM HEBT GELAPT DENK JE TOCH NIET DAT HIJ MET JOU ZAKEN WIL DOEN?

INTEGENDEEL. ALS HIJ INTELLIGENT IS, WAT IK DENK, ZAL HIJ ERKENNEN DAT IK HANDIG WAS EN ZAL HIJ DE CONSTRUCTIE DIE IK HEM VOORSTEL ACCEPTEREN. JE WEET WEL. WAT IK JE HEB VERTELD OVER MIJN MEXICAANSE ZAAK MET JECKER.

UIT LIEFDE, MISSCHIEN?
OVER NEVEN GESPROKEN, HEB IK JE AL VERTELD DAT IK ER SERIEUS AAN DENK ME MET THEODORE TE VERZOENEN?

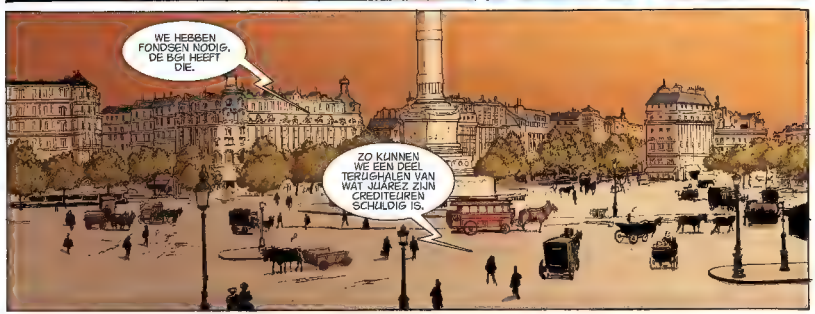
WE HEBBEN FONDSEN NODIG, DE BGI HEEFT DIE.
ZO KUNNEN WE EEN DEEL TERUGHALEN VAN WAT JUAREZ ZIJN CREDITEUREN SCHULDIG IS.

DIPLOMATIEK GEZIEN IS DE ZAAK OP DE GOEDE WEG. DE KEIZER VINDT EEN EXPEDITIE NAAR MEXICO EEN MOOIE KANS OM DAT DEEL VAN AMERIKA IN HANDEN TE KRIJGEN EN ZIJN KEIZERRIJK UIT TE BREIDEN TOT DE OVERKANT VAN DE ATLANTISCHE OCEAAN.
HIJ ZOU OP DIE MANIER EEN FRANSE INVLOEDSSFEER KUNNEN CREEREN, ALS TEGENHANGER VOOR HET GROEIENDE ANGEL-SAKSISCHE OVERWICHT.

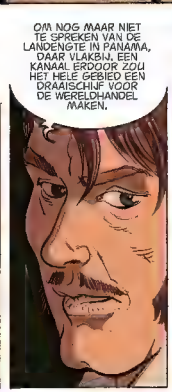
OM NOG MAAR NIET TE SPREKEN VAN DE LANDENGTE IN PANAMA, DAAR VLAKBIJ. EEN KANAAL ERDOOR ZOU HET HELE GEBIED EEN DRAAISCHIJF VOOR DE WERELDHANDEL MAKEN.

DAT IS WEL ERG AMBITIEUS.
ZIT NAPOLEON ZICH NIET OP TE BLAZEN, ZOALS DE KIKKER UIT DE FABEL VAN LA FONTAINE?

WAT MAAKT HET UIT. ALS WIJ EEN DEEL VAN DE TEGOEDEN VAN JECKER EN DE ANDEREN KUNNEN OPSTRIJKEN, IS HET ONZE PORTEFEUILLE DIE WORDT OPGEBLAZEN...
EN DAT HERTOG DE MORNY VAN DE PARTIJ IS, ZAL ONZE NEEF WEL OVER DE STREEP TREKKEN OM MEE TE DOEN. DAAR BEN IK ZEKER VAN.

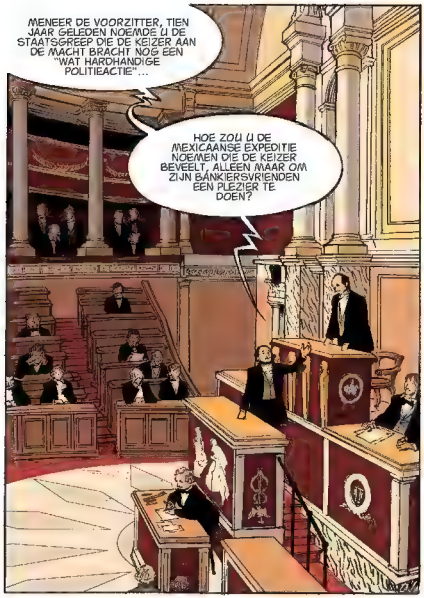
MENEER DE VOORZITTER, TIEN JAAR GELEDEN NOEMDE U DE STAATSGREEP DIE DE KEIZER AAN DE MACHT BRACHT NOG EEN "WAT HARDHANDIGE POLITIEACTIE"...
HOE ZOU U DE MEXICAANSE EXPEDITIE NOEMEN DIE DE KEIZER BEVEELT, ALLEEN MAAR OM ZIJN BANKIERSVRIENDEN EEN PLEZIER TE DOEN?

MENEER DE AFGEVAARDIGDE, ALS U EEN VAN DE TALLOZE FRANSE AANDEELHOUDERS ZOU ZIJN DIE DAAR HEBBEN GEINVESTEERD, ZOU U NIET ZO SCHAMPER DOEN.

ZELF HEB IK GEEN ENKEL BEZIT IN MEXICO, IN TEGENSTELLING TOT DE FRANSE, ENGELSE EN SPAANSE INVESTEERDERS DIE ALLEEN MAAR HUN GELD WILLEN TERUGZIEN.

U VERGEET WEL TE VERMELDEN HOE HOOG UW COMMISSIE IS OP DE FONDSEN DIE WORDEN TERUGGEHAALD - DOOR EEN EXPEDITIE GEFINANCIERD DOOR DE NATIE!
MENEER DE AFGEVAARDIGDE, U ZIET HET KWAAD OVERAL. IK DIEN SLECHTS MIJN LAND EN HEN DIE ER DE ECONOMIE VAN GAANDE HOUDEN...

LATEN WE NU OVERGAAN TOT DE ORDE VAN DE DAG...

WAT MOET DIE NIETSNUT VAN ONS? HEB JE DAT SUFFE SMOBLWERK GEZIEN? HIJ HEEFT ZIJN LAATSTE DOSIS OPIUM ZEKER NOG NIET VERTEERD...

IK SNAP NIET WAAROM JE ZO TEGEN HEM TEKEER BLIJFT GAAN. HIJ IS TOCH EEN BEETJE JE BROER...

EN HIJ HEEFT, OP ONZE KOSTEN, BEWEZEN DAT HIJ VERSTAND HEEFT VAN DE GELDHANDEL, TOCH?
IS DAT GEEN GOEDE REDEN OM HET GERUZIE VAN ONZE OUDERS TE VERGETEN?

HALLO, NEVEN! WACHT EVEN OP MIJ!
HET SPIJT ME, IK KAN HET NIET.
IK DOE HET WEL. GA JIJ MAAR NAAR JE VRIENDEN...

DIT IS EEN HEERLIJKE MAALTIJD, MAAR WAAROM WIL JE IN HEMELSNAAM DAT IK ME ZOU INLATEN MET MEXICO?
JE HEBT MORNY TOCH GEHOORD? ER VALT DAAR ENORM VEEL GELD TE RAPEN.
OP HET SPREEKGESTOELTE BEWEERDE HIJ PRECIES HET TEGENOVERGESTELDE.
WAT DE KERN VAN DE ZAAK BEWIJST.

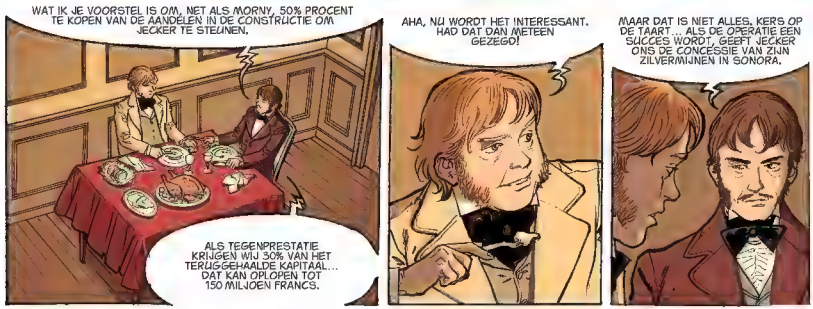
WAT IK JE VOORSTEL IS OM, NET ALS MORNY, 50% PROCENT TE KOPEN VAN DE AANDELEN IN DE CONSTRUCTIE OM JECKER TE STEUNEN.
ALS TEGENPRESTATIE KRIJGEN WIJ 30% VAN HET TERUGGEHAALDE KAPITAAL... DAT KAN OPLOPEN TOT 150 MILJOEN FRANCS.
AHA, NU WORDT HET INTERESSANT. HAD DAT DAN METEEN GEZEGD!
MAAR DAT IS NIET ALLES. KERS OP DE TAART... ALS DE OPERATIE EEN SUCCES WORDT, GEEFT JECKER ONS DE CONCESSIE VAN ZIJN ZILVERMIJNEN IN SONORA.

HMM... JE WEET HOE JE EEN BANKIER AANPAKT, BESTE NEEF. MAAR VOORDAT IK IETS BESLIS MOET IK HIEROVER PRATEN MET MIJN VADER EN MIJN BROER...
NEEM ER NIET TE VEEL TIJD VOOR, THEODORE. BINNEN TWEE WEKEN MOET DE ZAAK BEKLONKEN ZIJN.
EN, EVEN TUSSEN ONS, BESTE NEEF...
...IS HET NIET EEN GEDROOMDE GELEGENHEID OM ONZE FAMILIES MET ELKAAR TE VERZOENEN?

WEET JE ZEKER DAT HET DIT KEER EEN JONGEN WORDT?
IK KAN JE NIETS BELOVEN, MAAR WE HEBBEN ER ALLES VOOR GEDAAN...

NU OVERDRIJF JE, LIEVE... BEGRIJPEN JULLIE DAT, MEISJES? ER ZIT EEN BABY'TJE IN MAMA'S BUIK. VOLGEND JAAR HEBBEN JULLIE EEN BROERTJE.
BABY'TJE?

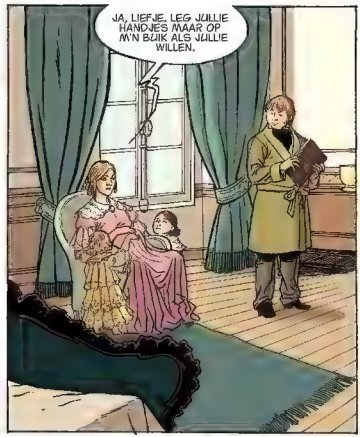
JA, LIEFJE. LEG JULLIE HANDJES MAAR OP MIN BUIK ALS JULLIE WILLEN.

IK MOET NU GAAN. VADER EN VICTOR CONTROLEREN DE REKENINGEN EN IK MOET ZE HET VOORSTEL VAN LEOMANT VOORLEGGEN.

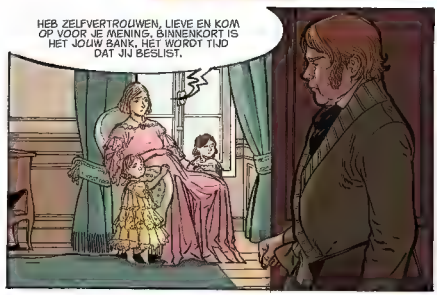
HEB ZELFVERTROUWEN, LIEVE EN KOM OP VOOR JE MENING. BINNENKORT IS HET JOUW BANK. HET WORDT TIJD DAT JIJ BESLIST.

IK ZOU WILLEN DAT... NEE.
IK WIL JULLIE MIJN... NEE.
IK HEB BESLOTEN OM... JA, DAT IS HET.

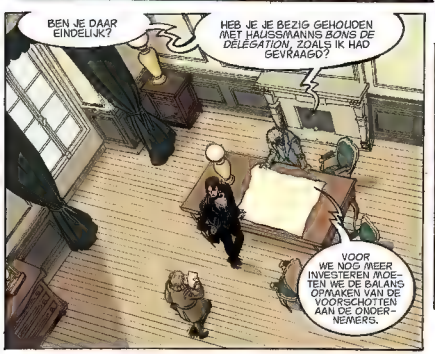
BEN JE DAAR EINDELIJK?
HEB JE JE BEZIG GEHOUDEN MET HAUSSMANNS BONS DE DÉLÉGATION, ZOALS IK HAD GEVRAAGD?
VOOR WE NOG MEER INVESTEREN MOETEN WE DE BALANS OPMAKEN VAN DE VOORSCHOTTEN AAN DE ONDERNEMERS.

IS GEBEURD, VADER. WE HEBBEN ALLE OBLIGATIES AAN TOONDER GETELD.
IK DENK DAT WE NOG KUNNEN INVESTEREN IN NIEUWE BOUWPROJECTEN DIE VAN START GAAN.

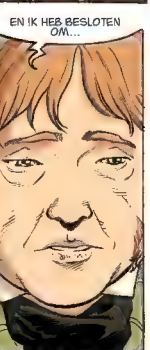
EN IK HEB BESLOTEN OM...

JIJ HEBT NIETS TE BESLUITEN. IK BESPREEK MET BARON HAUSSMANN ZELF WELKE NIEUWE BOUWPROJECTEN HET FINANCIEREN WAARD ZIJN. IK LEID DEZE ZAAK AL VANAF HET BEGIN. IK BEN NIET VAN PLAN HEM AAN WIE DAN OOK TE DELEGEREN. ZEKER NIET AAN JOU.
VICTOR, JIJ INSPECTEERT OF DE WERKEN IN UITVOERING VORDEREN. IK TOLEREER GEEN VERTRAGING, WANT DIE BONS ZIJN PAS AFLOSBAAR ALS DE BOUW KLAAR IS. AL IS DE OPBRENGST GOED, IK HEB NIET GRAAG DAT ER TE VEEL GELD UITSTAAT.
HOU JE NU EINDELIJK EENS JE MOND?
IK DACHT TROUWENS DAT IK JE HAD GEVRAAGD CONTACT OP TE NEMEN MET ONZE AGENT BIJ HET CRÉDIT FONCIER OM DE CONDITIES VAN AFBETALING TE REGELEN. DAT MOET NIET OP HET LAATSTE MOMENT.
IS GEBEURD, VADER. IK WILDE U TROUWENS EEN...
JE BENT WELISWAAR MIJN ZOON, MAAR JE MOET NIET DENKEN DAT JE DE BAAS VAN DEZE BANK BENT. VOORLOPIG BEN JE NOG IN MIJN DIENST. IK BEVEEL, JIJ VOERT UIT. BEGREPEN?
ZEG HET DAN, THEO. IK LUISTER, BROERTJE.
LÉOMANT? HOOR IK HET GOED DAT JE LÉOMANT ZEI?
DE ZOON VAN DAT TERINGWIJF VAN EEN ZUS VAN ME?
IK... IK HEB BESLOTEN IN TE GAAN OP EEN AANBOD VAN JACQUES LÉOMANT EN, MET HERTOG DE MORNY, DE FRANSE EXPEDITIE IN MEXICO TE FINANCIEREN...
PRECIES. ER STAAT DAAR NOG VOOR 150 MILJOEN AAN SCHULDEN UIT. WIJ KRIJGEN DERTIG PROCENT VAN HET TERUGGEHAALDE GELD, ALS...
LÉOMANT...
VADER!

MOET IK BIJNA DOOD ZIJN VOORDAT JE JE VERWAARDIGT JE OUDE VADER OP TE ZOEKEN, EUGÈNE? JE BROER HEEFT ME BIJNA VERMOORD...
BIJNA... MAAR DAT HEEFT U BLIJKBAAR NIET MILDER GEMAAKT.
KOM DICHTERBIJ, ZOON. IK KAN NIET LANG OF LUID SPREKEN.
WEES MAAR GERUST, IK BLIJF NIET LANG.
MIJN PAROCHIANEN HEBBEN ME VAST HARDER NODIG DAN U.
NEE... WACHT... WAAROM WIJS JE ONS AF? IK HIELD ALTIJD MEER VAN JOU DAN VAN JE...
HOU OP. U HOUDT ALLEEN VAN UZELF EN VAN UW BANK.
U VOELT GEEN LIEFDE VOOR ANDEREN, EN ZEKER NIET VOOR GOD.
WAAROM KWETS JE ME ZO? IK HEB DIT ALLES OPGEBOUWD VOOR JOU, VOOR ONZE FAMILIE...
WIJ ZIJN TOCH SAINT-HUBERTS, VERDORIE!
DAAROM HEB IK OOK MIJN NAAM AAN DE HEER GEGEVEN. IK BEN NOG SLECHTS PASTOOR EUGÈNE.
EUGÈNE... ALSJEBLIEFT, ZOON... LUISTER NAAR ME...
JE BENT NU PRIESTER...

WILT U BIECHTEN? IK KAN EEN COLLEGA VRAGEN TE KOMEN.

JE MAG ME DE BIECHT NIET WEIGEREN. IK BEN NIET VRIJ VAN BLAAM. IK HEB GEZONDIGD, NET ALS IEDER MENS...
MAAR WIE BEN JIJ, ZOON, OM ME DE STEEN TOE TE WERPEN? HEB JIJ DAN NOOIT GEZONDIGD?
JAWEL, NATUURLIJK. U GAAT NU TROUWENS MIJN BIECHT AANHOREN.
IK HEB GEZONDIGD, VADER. IK HEB DE ZONDE DES VLESES BEGAAN. IK, DIE DE GELOFTE VAN ONTHOUDING HEB AFGELEGD.

EN ERGER NOG, IK HEB DIE ZONDE BEGAAN MET MIJN NICHT ODILE, OOK WIE IK ME BEWUST HEB LATEN VERLEIDEN...
UIT DEZE TEGENNATUURLIJKE GEMEENSCHAP IS EEN KIND GEBOREN, HAAR ZOON JOSEPH, DIE DUS JOUW NAZAAT IS...

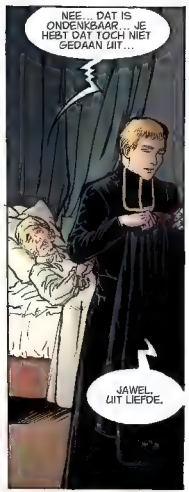
NEE... DAT IS ONDENKBAAR... JE HEBT DAT TOCH NIET GEDAAN UIT...
JAWEL, UIT LIEFDE.

WACHT... EUGÈNE... GA NIET WEG, ZOON...
IK SMEEK JE.

EUGÈNE?
DE ANGST-HAAS EN DE MOORDE-NAAR.
DE BANK GAAT EEN MOOIE TOEKOMST TEGEMOET...

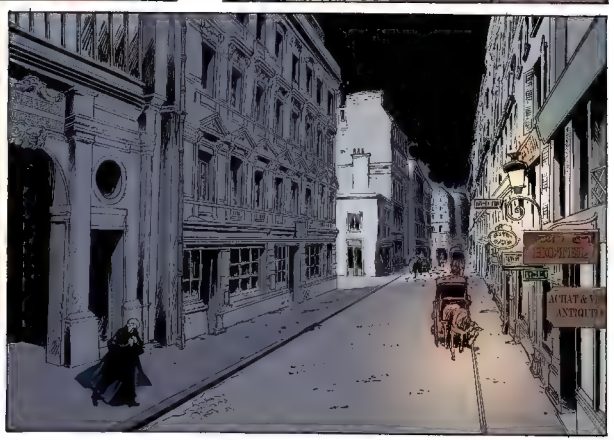
EXPORTS
ANTIQUITÉS

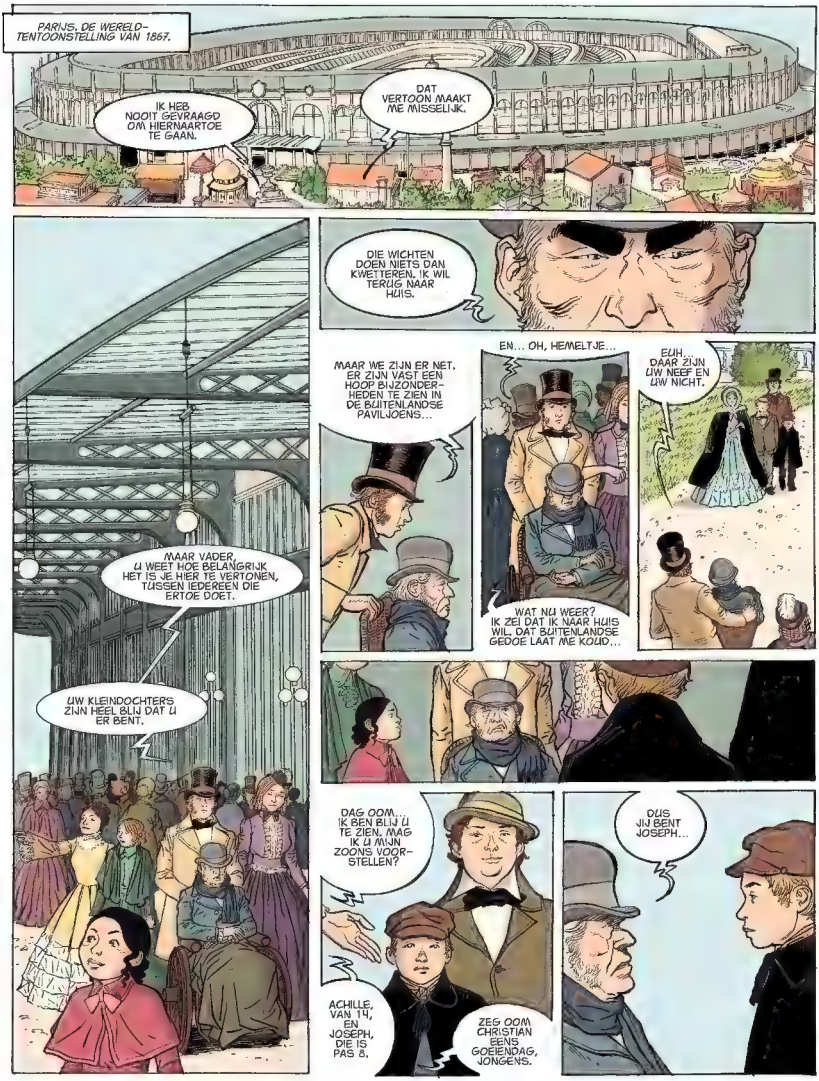
PARIJS, DE WERELD-TENTOONSTELLING VAN 1867.
IK HEB NOOIT GEVRAAGD OM HIERNAARTOE TE GAAN.
DAT VERTOON MAAKT ME MISSELIJK.
DIE WICHTEN DOEN NIETS DAN KWETTEREN. IK WIL TERUG NAAR HUIS.
MAAR VADER, U WEET HOE BELANGRIJK HET IS JE HIER TE VERTONEN, TUSSEN IEDEREEN DIE ERTOE DOET.
UW KLEINDOCHTERS ZIJN HEEL BLIJ DAT U ER BENT.
MAAR WE ZIJN ER NET. ER ZIJN VAST EEN HOOP BIJZONDERHEDEN TE ZIEN IN DE BUITENLANDSE PAVILJOENS...
EN... OH, HEMELTJE...
EUH, DAAR ZIJN UW NEEF EN UW NICHT.
WAT NU WEER? IK ZEI DAT IK NAAR HUIS WIL. DAT BUITENLANDSE GEDOE LAAT ME KOUD...
DAG OOM... IK BEN BLIJ U TE ZIEN. MAG IK U MIJN ZOONS VOORSTELLEN?
ACHILLE, VAN 14, EN JOSEPH, DIE IS PAS 8.
ZEG OOM CHRISTIAN EENS GOEIENDAG, JONGENS.
DUS JIJ BENT JOSEPH...

EN U, MARIE-THERESE?
STEL UW DOCHTERS EENS AAN ONS VOOR. ZE ZIJN SCHATTIG...

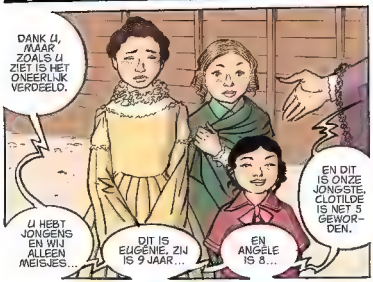
DANK U, MAAR ZOALS U ZIET IS HET OVEERLIJK VERDEELD.
U HEBT JONGENS EN WIJ ALLEEN MEISJES...
DIT IS EUGÉNIE. ZIJ IS 9 JAAR...
EN ANGÈLE IS 8...
EN DIT IS ONZE JONGSTE, CLOTILDE IS NET 5 GEWORDEN.

WEL, NEEF, IK HEB AL EEN TIJDJE NIETS VAN U GEHOORD. HOE GAAN DE ZAKEN? U SCHIJNT GENOEG KLANTEN TE HEBBEN.

ALLES LOOPT OP ROLLETJES, NEEF!
PARIJS IS TENSLOTTE HET MIDDELPUNT VAN DE WERELD. EN ZIJN WIJ NIET HET MIDDELPUNT VAN PARIJS?

MAAR IN DE MEXICAANSE ZAAK ZIT GEEN SCHOT, HÈ? DOOR DE DOOD VAN HERTOG DE MORNY VALT ALLES IN DUIGEN.

ACH JA, ALS HET BORDEEL WORDT GESLOTEN LOPEN DE KLANTEN WEG!

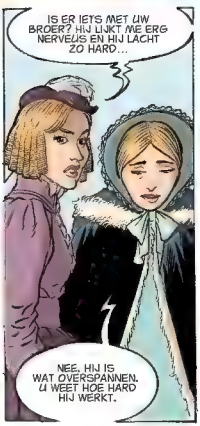
IS ER IETS MET UW BROER? HIJ LIJKT ME ERG NERVEUS EN HIJ LACHT ZO HARD...
NEE, HIJ IS WAT OVERSPANNEN. U WEET HOE HARD HIJ WERKT.

MIJ LIJKT HIJ EEN IDIOOT DIE VOORAL AAN ZIJN ONDERGANG WERKT. IK HAD THEODORE NOOIT ZAKEN MET HEM MOGEN LATEN DOEN.

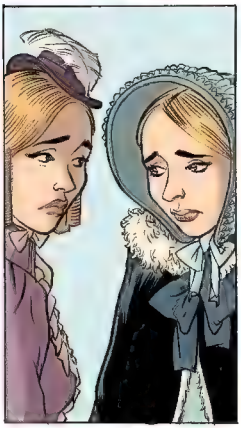

JE HEBT GEDRONKEN. OF NOG ERGER. ZE HADDEN ME AL GEZEGD DAT JE JE BEZONDIGT AAN ONWAARDIGE PRAKTIJKEN, MAAR DIT...
VERMAN JE, KEREL. IK ACCEPTEER NIET DAT JE JEZELF TE KIJK ZET WAAR MIJN VADER BIJ IS, TERWIJL IK ME HEB VERBONDEN...

HOU TOCH OP OVER JE VADER. DIE VERDOMDE BANK IS NU TOCH VAN JOU?
EN WE HEBBEN TOCH EEN BEETJE GELD GEHAALD UIT DIE MEXICAANSE EXPEDITIE...?

NAUWELIJKS MEER DAN WE ERIN HEBBEN GESTOKEN. JECKERS BELOFTES EN ZIJN ZILVERMIJNEN ZIJN IN ROOK OPGEGAAN.

JECKER HEEFT AFGEDAAN. HAUSSMANN OOK. WE HEBBEN GEGOKT OP EEN STEL OUDE PAARDEN DIE OP HUN LAATSTE BENEN LOPEN, NET ALS DIT DECADENTE KEIZERRIJK.
IK HOOP VOOR JOU DAT JE OOK GEZONDERE INVESTERINGEN HEBT GEDAAN.

NATUURLIJK. WE MIKKEN OP DE GROEI VAN DE INDUSTRIE. IK HEB MIJN VADER EN MIJN BROER KUNNEN OVERTUIGEN VAN HET BELANG VAN DE MODERNITEIT.

KIJK NU EENS...
NOG MOOIER DAN DE WERELDTENTOONSTELLING! EEN FAMILIETABLEAU! EN WAT VOOR EEN FAMILIE!

ONZE TWEE GELDJONGENS, DIE SAMENSPANNEN IN DE MARGE, VERFRAAIEN HET TAFEREEL...

BRENG ME NAAR HUIS. ZE HEBBEN ME TEGEN MIJN ZIN HIER GEBRACHT. IK WIL DIE MENSEN NIET ZIEN.
HET SPIJT ME. IK HEB MET VRIENDEN AFGESPROKEN. HET IS NIET MIJN GEWOONTE OM NIET OP TE KOMEN DAGEN.

IS DIT GEEN MOOIE GELEGENHEID OM ONZE VERWANTEN ONS HUIS TE LATEN ZIEN?
OVER M'N LIJK...
LÉOMANT, NEEM MIJN BROER EENS MEE NAAR EEN VAN DIE BORDELEN WAAR JE KIND AAN HUIS BENT. KAN HIJ ZICH EEN BEETJE ONTSPANNEN.
WAT ZOU DAT UW ERFGENAMEN OPLUCHTEN.
DAMES...
THÉO, IK DENK DAT JE DE OUWEHEER BETER NAAR HUIS KUNT BRENGEN VOORDAT HIJ JE ONTERFT.
HET ZOU FIJN ZIJN MOCHT DAT HEM EEN BEETJE LOSSER MAKEN.
HOE DAN OOK...ZEG HET ME ALS JE EENS EEN AVONDJE WILT STAPPEN.
DE SMEERLAP...
PRAAT GEEN ONZIN. IK BEN NIET ZO LIEDERLIJK ALS MIJN BROER EN JIJ...
WAT EEN VERADEMING...
IK HAD HET GEEN MINUUT LANGER BIJ ZE UITGEHOUDEN.
IK GRIEZEL VAN DIE VICTOR. LATEN WE NAAR HUIS GAAN.
IK VIND HEM BEST INTERESSANT.
GAAN JULLIE MAAR. IK GA NOG WAT IN DE PAVILJOENS ROND-KIJKEN.

DAAR GAAT HIJ...
WAT VOERT HIJ UIT?
NEE! NEE! GENADE! NIET DOEN!
WAAR IS HIJ MEE BEZIG?
VICTOR!
TRIIIIIIII!
VERDOMME! DE POLITIE!

VICTOR! HOU DIRECT OP MET DIE GRUWEL!

AARGH!
NEE! IK BEN HET, JE NEEF, JACQUES LEOMANT.

STOP MET DIE WAANZIN. DE POLITIE KOMT ERAAN.

KOM MEE. IK HELP JE VLUCHTEN.

DAAR! ZE GAAN ERVANDOOR. GRIJP ZE!

GOOI JE DOLK WEG EN TREK JE JAS UIT. DIE ZIT ONDER HET BLOED.

IK... IK...
VOORUIT. STAP IN, VICTOR!

BEDANKT. IK WEET NIET HOE...
BEDANK ME NOG MAAR NIET. EN ZEG VOORAL NIETS MEER. IK BRENG JE NAAR EEN VEILIGE PLEK.

JE KRIJGT LATER NOG ALLE TIJD OM ME TE BEDANKEN...

SEPTEMBER 1867.
IMPRIMERIE BLAVET

KAMERADEN. HET TWEEDE CONGRES VAN DE INTERNATIONALE ARBEIDERSVERENIGING HEEFT TWEE RESOLUTIES GOEDGEKEURD. OP TWEE STEMMEN NA UNANIEM...
CONGI
DE L'ASSOCIA
INTERNATION

"DE SOCIALE EN POLITIEKE EMANCIPATIE VAN DE ARBEIDERS ZIJN EEN EN ONDEELBAAR."
EN "HET INSTELLEN VAN POLITIEKE VRIJHEDEN IS EEN EERSTE, ABSOLUUT NOODZAKELIJKE STAP."

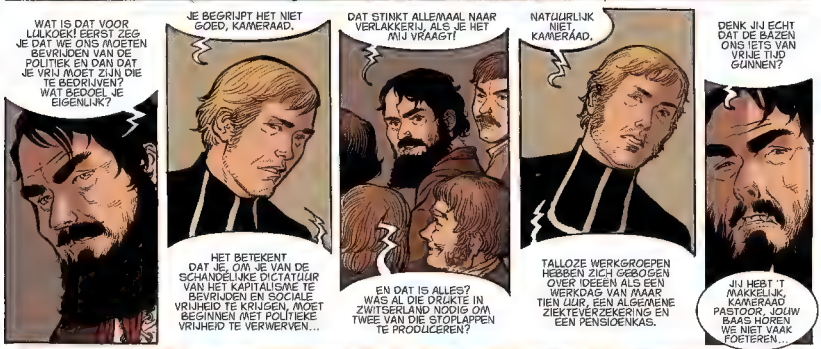
WAT IS DAT VOOR LULKOEK! EERST ZEG JE DAT WE ONS MOETEN BEVRIJDEN VAN DE POLITIEK EN DAN DAT JE VRIJ MOET ZIJN DIE TE BEDRIJVEN? WAT BEDOEL JE EIGENLIJK?
JE BEGRIJPT HET NIET GOED, KAMERAAD.
HET BETEKENT DAT JE, OM JE VAN DE SCHANDELIJKE DICTATUUR VAN HET KAPITALISME TE BEVRIJDEN EN SOCIALE VRIJHEID TE KRIJGEN, MOET BEGINNEN MET POLITIEKE VRIJHEID TE VERWERVEN...
DAT STINKT ALLEMAAL NAAR VERLAKKERIJ, ALS JE HET MIJ VRAAGT!
EN DAT IS ALLES? WAS AL DIE DRUKTE IN ZWITSERLAND NODIG OM TWEE VAN DIE STOPLAPPEN TE PRODUCEREN?
NATUURLIJK NIET, KAMERAAD.
TALLOZE WERKGROEPEN HEBBEN ZICH GEBOGEN OVER IDEEËN ALS EEN WERKDAG VAN MAAR TIEN UUR, EEN ALGEMENE ZIEKTEVERZEKERING EN EEN PENSIOENKAS.
DENK JIJ ECHT DAT DE BAZEN ONS IETS VAN VRIJE TIJD GUNNEN?
JIJ HEBT 'T MAKKELIJK, KAMERAAD PASTOOR. JOUW BAAS HOREN WE NIET VAAK FOETEREN...

HA! HA! HA!
HA! HA! HA!

JE MOET NIET DE SPOT DRIJVEN MET ONZE BEWEGING.
DE ZAAK VAN DE ARBEIDERS IS SERIEUS. ZOLANG WE ONS NIET ALS ÉÉN MAN KUNNEN VERZETTEN TEGEN HET KAPITALISME DAT ONS ONDERDRUKT, KOMEN WE NERGENS.
WAT WEET JIJ VAN ARBEIDERS, PASTOOR?
JE HEBT ONS ZELF 'OPGEBIECHT' DAT JE BENT OPGEGROEID IN DE DURE BUURT, MET EEN ZILVEREN LEPEL IN JE MOND.
WE BIECHTEN ONZE ZONDEN OPDAT DE HEER ZE ONS VERGEEFT EN WE ZO ZUIVER ALS NA HET EERSTE DOOPSEL KUNNEN VOORTLEVEN.
ZEG EENS, KAMERAAD GARUET, WIE BEN JIJ DAN OM OVER EEN MENS TE OORDELEN?
IK BEN MAAR EEN ARBEIDER DIE HONGER LIJDT, MAAR DIE ZIJN GEZIN NIET WIL ZIEN CREPEREN. EEN MAN...
DE DAG VAN DE REVOLUTIE ZIEN WE WEL OF JOUW GOD DEZE KEER MET ONS OP DE BARRICADES STAAT OF NIET.
VOORLOPIG HEEFT HIJ ONS NOG GEEN SPRANKJE HOOP GEGEVEN. TENZIJ VERLOSSING HAND IN HAND GAAT MET ONDERDRUKKING.
WAT MIJN GOD BETREFT, WEET IK DAT NIET.
MAAR IK VERZEKER JULLIE DAT ALS DE DAG DAAR IS, JULLIE OP MIJ KUNNEN REKENEN...

HET PARC DES BUTTES-CHAUMONT. DE VOLGENDE DAG.

MAG IK NOG EVEN NAAR DE BOOTJES KIJKEN?

ALS U ER MAAR NIET TE DICHTBIJ KOMT, JONGEHEER JOSEPH. IK ZOU U NIET GRAAG DRUIPNAT NAAR UW MOEDER BRENGEN.

HALLO, JOSEPH.

IK ZIE JE VAAK NAAR DE BOOTJES VAN DE ANDERE KINDEREN KIJKEN. ZOU JIJ ER OOK EEN WILLEN OM MEE TE SPELEN?

JA, MENEER.

HIER, PAK AAN. IK HEB HEM VOOR JOU GEKOCHT.

TOE MAAR, JONGEN. LAAT HEM TE WATER...

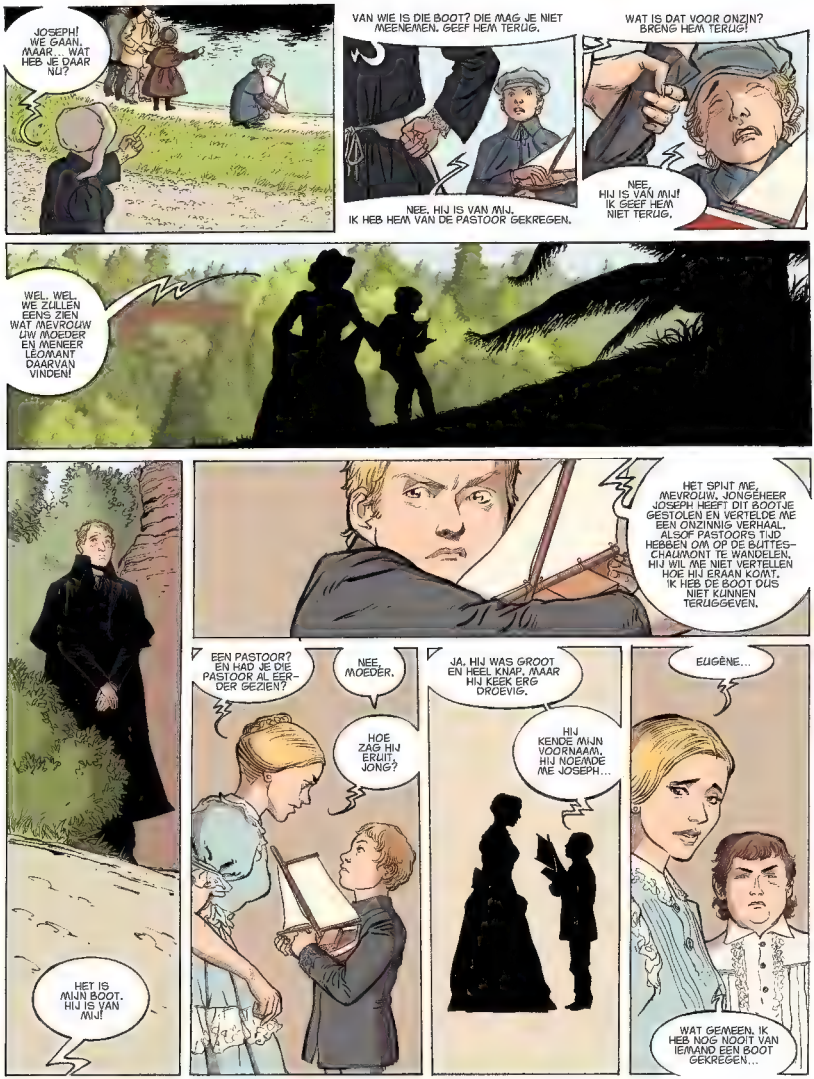
JOSEPH! WE GAAN. MAAR... WAT HEB JE DAAR NU?
VAN WIE IS DIE BOOT? DIE MAG JE NIET MEENEMEN. GEEF HEM TERUG.
NEE. HIJ IS VAN MIJ. IK HEB HEM VAN DE PASTOOR GEKREGEN.
WAT IS DAT VOOR ONZIN? BRENG HEM TERUG!
NEE. HIJ IS VAN MIJ! IK GEEF HEM NIET TERUG.
WEL, WEL. WE ZULLEN EENS ZIEN WAT MEVROUW UW MOEDER EN MENEER LEOMANT DAARVAN VINDEN!
HET SPIJT ME, MEVROUW. JONGEHEER JOSEPH HEEFT DIT BOOTJE GESTOLEN EN VERTELDE ME EEN ONZINNIG VERHAAL. ALSOF PASTOORS TIJD HEBBEN OM OP DE BUITES-CHAUMONT TE WANDELEN. HIJ WIL ME NIET VERTELLEN HOE HIJ ERAAN KOMT. IK HEB DE BOOT DUS NIET KUNNEN TERUGGEVEN.
HET IS MIJN BOOT. HIJ IS VAN MIJ!
EEN PASTOOR? EN HAD JE DIE PASTOOR AL EER-DER GEZIEN?
NEE, MOEDER.
HOE ZAG HIJ ERUIT, JONG?
JA. HIJ WAS GROOT EN HEEL KNAP. MAAR HIJ KEEK ERG DROEVIG.
HIJ KENDE MIJN VOORNAAM. HIJ NOEMDE ME JOSEPH...
EUGÈNE...
WAT GEMEEN. IK HEB NOG NOOIT VAN IEMAND EEN BOOT GEKREGEN...

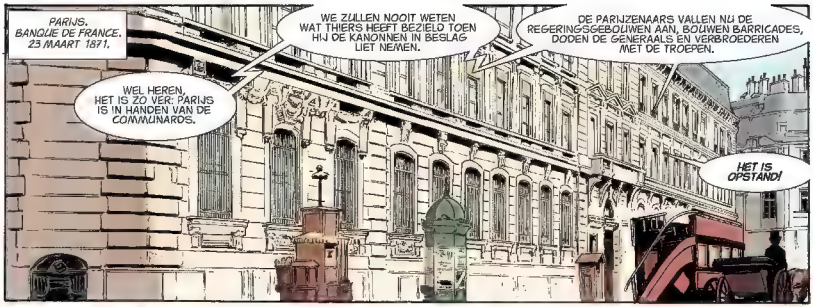
PARIJS.
BANQUE DE FRANCE.
23 MAART 1871.
WEL HEREN, HET IS ZO VER: PARIJS IS IN HANDEN VAN DE COMMUNARDS.
WE ZULLEN NOOIT WETEN WAT THIERS HEEFT BEZIELD TOEN HIJ DE KANONNEN IN BESLAG LIET NEMEN.
DE PARIJZENAARS VALLEN NU DE REGERINGSGEBOUWEN AAN, BOUWEN BARRICADES, DOODEN DE GENERAALS EN VERBROEDEREN MET DE TROEPEN.
HET IS OPSTAND!

ZE DOEN MAAR.
HET ENIGE ECHTE GEVAAR IS DAT ZE DE BANQUE DE FRANCE BEZETTEN EN ONGELIMITEERD BANKBILJETTEN GAAN MAKEN. DAT ZOU DE ONDERGANG VAN DE BANK ZIJN EN DUS VAN ONS LAND.

DE RAAD VAN BESTUUR KAN DE BANK NIET LATEN PLUNDEREN.
DE SCHADE ZOU ONHERSTELBAAR ZIJN. DE VERNIELING VAN DE WAARDEPAPIEREN EN DEPOTS ZOU EEN RAMP ZIJN, WANT DAARMEE VERDWIJNT HET FORTUIN VAN DE STAAT. WAT DENKT U, SCHNEIDER?

DAT U GELIJK HEBT, ROTHSCHILD. EN DAT WE DAAROM MET ZE MOETEN SAMENWERKEN.
HET IS NIET ANDERS. DE REGERING IS, SAMEN MET MEER DAN HONDERDDUIZEND PARIJZENAARS, NAAR VERSAILLES GEVLUCHT. EN NU IS PARIJS VAN BINNENUIT AFGEGRENDELD.

DE AFGEVAARDIGDEN VAN DE COMMUNE EISEN GELD OM DE NATIONALE GARDE DIE PARIJS VERDEDIGT TE BETALEN.
HET VERBAASDE ME TROUWENS OM UW BROER BIJ DE OPSTANDELINGEN AAN TE TREFFEN, SAINT-HUBERT.

EUGÈNE HEEFT ONZE FAMILIE LANG GELEDEN DE RUG TOEGEKEERD, BARON.
EERST VOOR DE KERK EN NU VOOR DE OPSTAND, LIJKT HET...
HIJ HOORT NIET MEER BIJ ONS.

WEES GERUST. WE HEBBEN BINNEN HET COMITÉ VAN ALGEMEEN WELZIJN HELPERS DIE ERVOOR KUNNEN ZORGEN DAT ALLES WORDT GEDAAN OM DE BANQUE DE FRANCE TE SPAREN. NIEMAND SNAPT ER IETS VAN ECONOMIE.
WE MOETEN ZE GEWOON GELD BLIJVEN TOESTOPPEN OM ZE KALM TE HOUDEN.
ONDERTUSSEN MOETEN WE WEL CONTACT BLIJVEN HOUDEN MET DE VERSAILLAIS, DIE OOK GELD NODIG HEBBEN.
DAAR HEB IK OOK EEN MANNETJE ZITTEN, MIJN NEEF LEOMANT. WE HEBBEN NIET ALLEEN PILAREN-BINTERS IN DE FAMILIE...

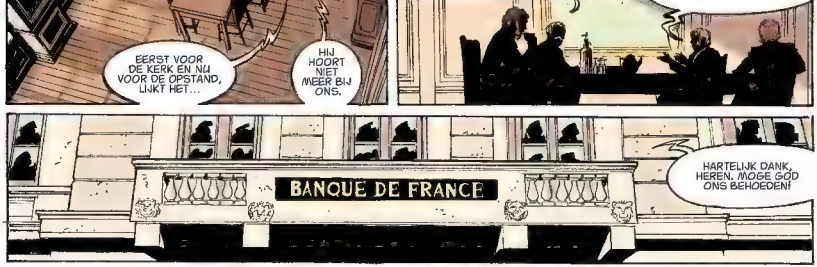
BANQUE DE FRANCE
HARTELIJK DANK, HEREN. MOGE GOD ONS BEHOEDEN!

WAT WIL JE DAT IK DOE?

NU DE COMMUNE IS OPGERICHT, BESLAY, EN JIJ VERKOZEN BENT IN HET 5DE ARRONDISSEMENT...
...WILLEN WE DAT JIJ JE KANDIDAAT STELT OM AFGEVAARDIGDE TE WORDEN BIJ DE BANQUE DE FRANCE.

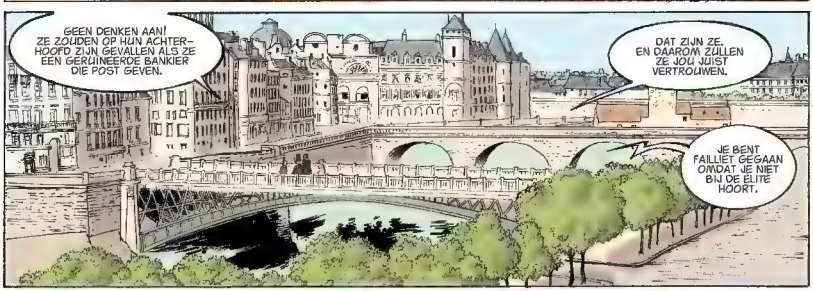
GEEN DENKEN AAN! ZE ZOUDEN OP HUN ACHTERHOOFD ZIJN GEVALLEN ALS ZE EEN GERUINEERDE BANKIER DIE POST GEVEN.
DAT ZIJN ZE. EN DAAROM ZULLEN ZE JOU JUIST VERTROUWEN.
JE BENT FAILLIET GEGAAN OMDAT JE NIET BIJ DE ELITE HOORT.

GEEN SPRAKE VAN. IK HEB IDEALEN EN DIE BLIJF IK TROUW!

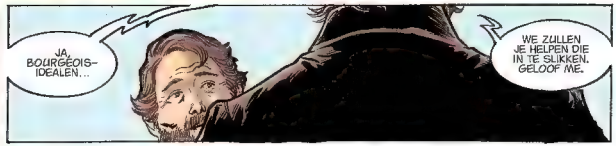
JA, BOURGEOIS-IDEALEN...
WE ZULLEN JE HELPEN DIE IN TE SLIKKEN. GELOOF ME.

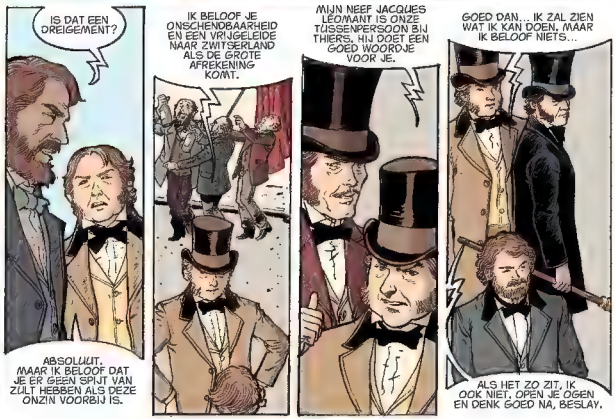
IS DAT EEN DREIGEMENT?
ABSOLUUT. MAAR IK BELOOF DAT JE ER GEEN SPIJT VAN ZULT HEBBEN ALS DEZE ONZIN VOORBIJ IS.
IK BELOOF JE ONSCHENDBAARHEID EN EEN VRIJGELEIDE NAAR ZWITSERLAND ALS DE GROTE AFREKENING KOMT.
MIJN NEEF JACQUES LEOMANT IS ONZE TUSSENPERSOON BIJ THIERS. HIJ DOET EEN GOED WOORDJE VOOR JE.
GOED DAN... IK ZAL ZIEN WAT IK KAN DOEN, MAAR IK BELOOF NIETS...
ALS HET ZO ZIT, IK OOK NIET. OPEN JE OGEN EN DENK GOED NA, BESLAY.

IK HOOP DAT DIE KNOEIER TOT HET EIND TOE IN ZIJN ROL ZAL BLIJVEN OM DE COMMUNARDS OP AFSTAND TE HOUDEN.
KIJK DAT PLEBS EENS DRONKEN ZIJN VAN ZIJN ZOGENAAMDE VRIJHEID... VRIJHEID OM ZICH TE LATEN FUSILLEREN, DAT IS WAT ZE VERDIENEN. IK GA TERUG NAAR MIJN VRIENDEN.
MIJN VROUW VERTELDE ME DAT JE ZIJS NIET NAAR VERSAILLES IS VERTROKKEN?
DAT IS NIET VERSTANDIG. IK HEB MARIE-THÉRÈSE EN DE MEISJES NAAR ONS LANDGOED BIJ COURDIEU GESTUURD. DAAR ZIJN ZE VEILIG.
ALLEEN MIJN VADER EN WIJ ZIJN NU NOG IN HUIS. HIJ WORDT ER PERMANENT BEWAAKT.
ALS DE TIJD VAN HET BLOED VOORBIJ IS, KIEZEN WE EEN NIEUWE VLAG. EN ONS ROZE VAANDEL ZAL DE NIEUWE WERELD VOORGAAN!
NU MOET IK GAAN. ER ZIJN NOG EEN HOOP PROBLEMEN OP TE LOSSEN IN DEZE CHAOS.
STUUR ONS JE RAPPORTEN OVER VERSAILLES EN HOUD JE HOOFD KOEL...
NEE. ODILE WILDE ME NIET ALLEEN LATEN. ZE IS GEBLEVEN MET DE JONGENS. DE BEURS BLIJFT OPEN...
ZIE DEZE VLAG, ROOD GEKLEURD DOOR UW SCHULD, UITBUITERS, PRIESTERS EN BOURGEOIS. UW AFGRIJZEN ERVAN VERRAADT UW TOERCIEN. WEG MET DE KONINGMAKERS! DE TIJD VAN ZWARTE LEUGENS IS VOORBIJ...
DE SIMPELE MAN DOORZIET UI VERGGET UW SNODE PLANNEN...
HOORT U ONZE OPROEP NIET!
HEE, VRIEND VICTOR! IK HOOR JE NIET ZINGEN!
IK WURG ZE LIEVER MET HUN VLAG DAN MET DIT TUIG LIEDJES TE ZINGEN.
DAAR, IN SAINT-BERNARD-DE-LA-CHAPELLE VERZAMELT DIE POT LOUISE MICHEL HAAR MENSEN.
LATEN WE EENS WAT LOL GAAN MAKEN BIJ DIE LESBO'S...

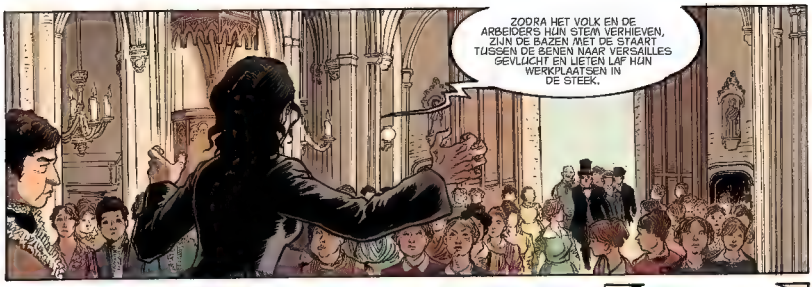
ZODRA HET VOLK EN DE ARBEIDERS HUN STEM VERHIEVEN, ZIJN DE BAZEN MET DE STAART TUSSEN DE BENEN NAAR VERSAILLES GEVLUCHT EN LIETEN LAF HUN WERKPLAATSEN IN DE STEEK.

WE MOETEN NU INVENTARISEREN EN ZELF HET WERK REORGANISEREN.
ZIJ WILLEN ONS NIET? DAT KOMT GOED UIT. WIJ MOETEN HEN OOK NIET. LAAT ZE ZIEN WAARTOE WIJ IN STAAT ZIJN.

WIJ, VROUWEN, MOETEN ONS LOT EN DAT VAN ONS LAND IN EIGEN HAND NEMEN. IN DE SCHOLEN, IN DE ZIEKENHUIZEN, OP DE BARRICADES!

MOET JE DAT HOREN! EN WAAROM NIET IN DE REGERING NU JE TOCH BEZIG BENT!
WE HEBBEN JULLIE AL DE KEUKEN EN DE BORDELEN GEGEVEN. MAAR JULLIE WILLEN STEEDS MEER, NIETWAAR?

WAT KOM JIJ HIER DOEN, BOURGEOIS?
ALS JIJ DENKT DAT VROUWEN ER ALLEEN MAAR ZIJN VOOR HET PLEZIER VAN DE MANNEN, DAN IS JE PLAATS IN VERSAILLES!

MISSCHIEN GA IK ER WEL EENS KIJKEN ALS WE PARIJS HEBBEN BEVRIJD VAN HET ONGEDIERTE VAN DE COMMUNE.
GOO! DAT MENS ERUIT... OF ZE WIL OF NIET!

JULLIE HEBBEN NIET HET RECHT! BLIJF VAN ONS AF!
JA HOOR... GA LIEVER JE VRIENDINNETJES BEFFEN...

IEDEREEN WEGWEZEN!

LIEVE GOO!
DAAR IS HIJ...
WELKE HIJ?

DE MAN DIE MIJN FAMILIE GERUINEERD HEEFT...

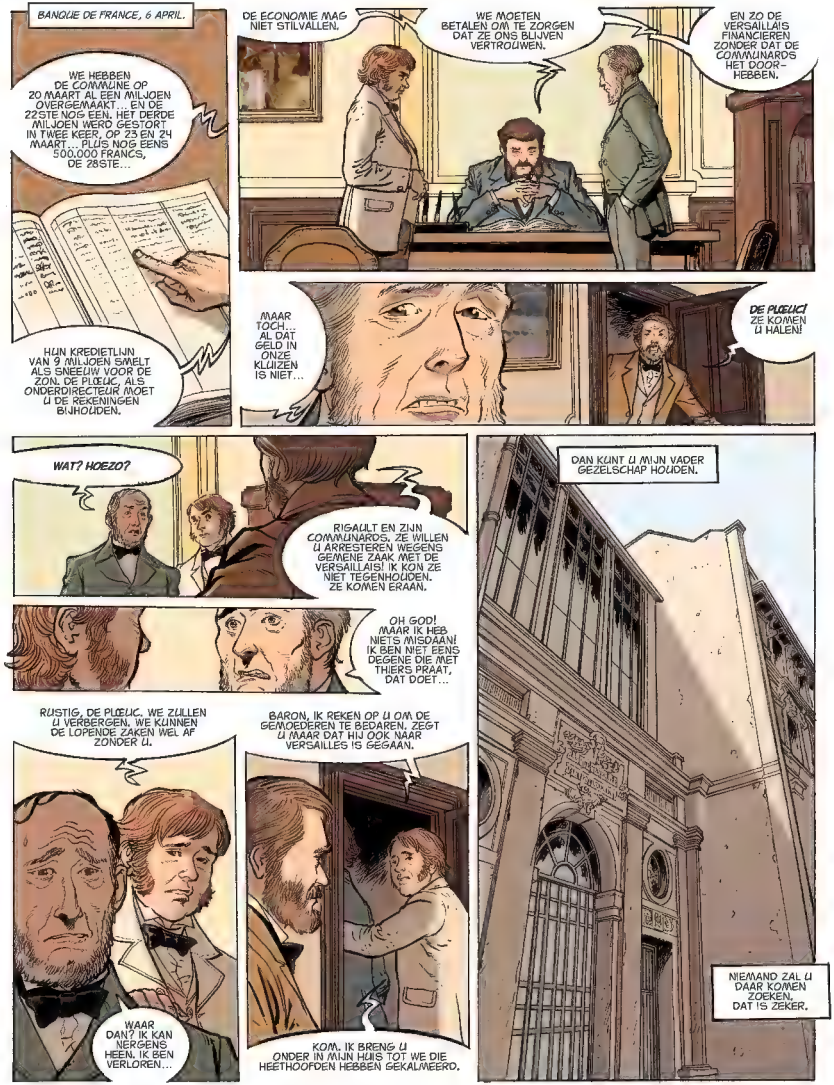
BANQUE DE FRANCE, 6 APRIL.
WE HEBBEN DE COMMUNE OP 20 MAART AL EEN MILJOEN OVERGEMAAKT... EN DE 22STE NOG EEN. HET DERDE MILJOEN WERD GESTORT IN TWEE KEER, OP 23 EN 24 MAART... PLUS NOG EENS 500.000 FRANCS, DE 28STE...
HUN KREDIETLIJN VAN 9 MILJOEN SMELT ALS SNEEUW VOOR DE ZON. DE PLŒUC, ALS ONDERDIRECTEUR MOET U DE REKENINGEN BIJHOUDEN.
DE ECONOMIE MAG NIET STILVALLEN.
WE MOETEN BETALEN OM TE ZORGEN DAT ZE ONS BLIJVEN VERTROUWEN.
EN ZO DE VERSAILLAIS FINANCIEREN ZONDER DAT DE COMMUNARDS HET DOOR-HEBBEN.
MAAR TOCH... AL DAT GELD IN ONZE KLUIZEN IS NIET...
DE PLŒUC! ZE KOMEN U HALEN!
WAT? HOEZO?
RIGAULT EN ZIJN COMMUNARDS. ZE WILLEN U ARRESTEREN WEGENS GEMENE ZAAK MET DE VERSAILLAIS! IK KON ZE NIET TEGENHOUDEN. ZE KOMEN ERAAN.
OH GOD! MAAR IK HEB NIETS MISDAAN! IK BEN NIET EENS DEGENE DIE MET THIERS PRAAT, DAT DOET...
RUSTIG, DE PLŒUC. WE ZULLEN U VERBERGEN. WE KUNNEN DE LOPENDE ZAKEN WEL AF ZONDER U.
WAAR DAN? IK KAN NERGENS HEEN. IK BEN VERLOREN...
BARON, IK REKEN OP U OM DE GEMOEDEREN TE BEDAREN. ZEGT U MAAR DAT HIJ OOK NAAR VERSAILLES IS GEGAAN.
KOM. IK BRENG U ONDER IN MIJN HUIS TOT WE DIE HEETHOOFDEN HEBBEN GEKALMEERD.
DAN KUNT U MIJN VADER GEZELSCHAP HOUDEN.
NIEMAND ZAL U DAAR KOMEN ZOEKEN. DAT IS ZEKER.

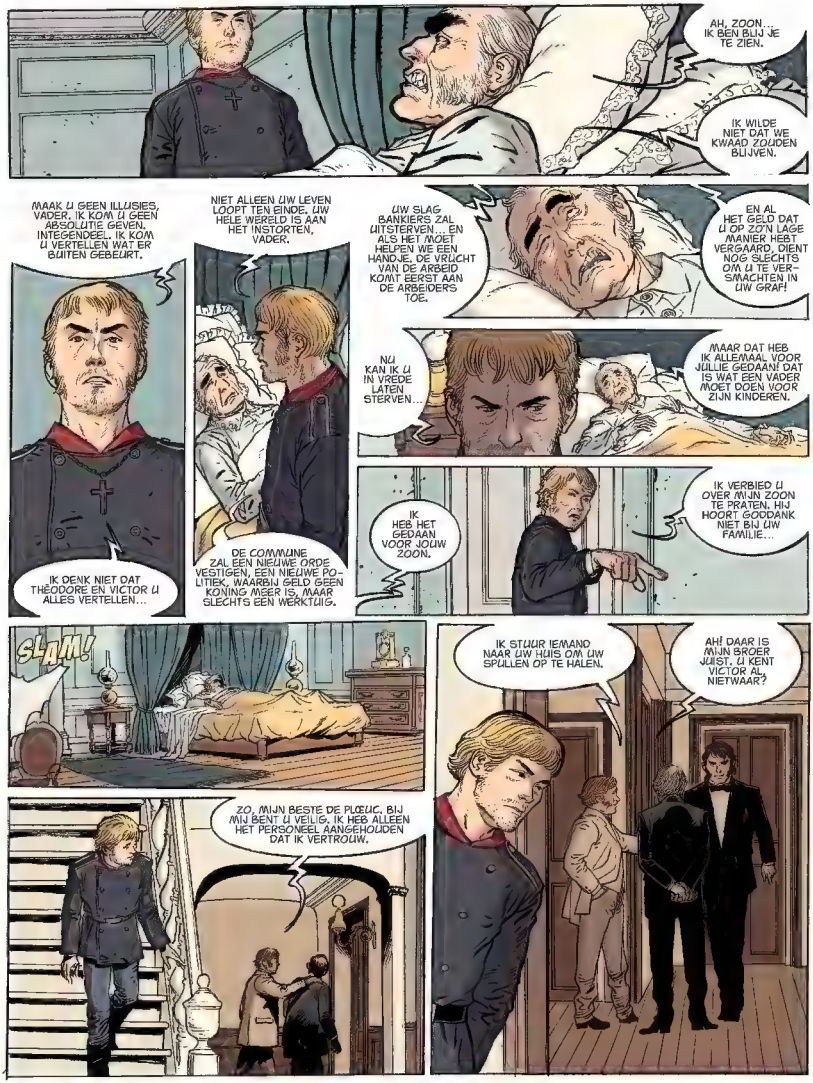
AH, ZOON... IK BEN BLIJ JE TE ZIEN.
IK WILDE NIET DAT WE KWAAD ZOUDEN BLIJVEN.
MAAK U GEEN ILLUSIES, VADER. IK KOM U GEEN ABSOLUTIE GEVEN. INTEGENDEEL. IK KOM U VERTELLEN WAT ER BUITEN GEBEURT.
IK DENK NIET DAT THEODORE EN VICTOR U ALLES VERTELLEN...
NIET ALLEEN UW LEVEN LOOPT TEN EINDE. UW HELE WERELD IS AAN HET INSTORTEN, VADER.
DE COMMUNE ZAL EEN NIEUWE ORDE VESTIGEN, EEN NIEUWE POLITIEK, WAARBIJ GELD GEEN KONING MEER IS, MAAR SLECHTS EEN WERKTUIG.
UW SLAG BANKIERS ZAL UITSTERVEN... EN ALS HET MOET HELPEN WE EEN HANDJE. DE VRUCHT VAN DE ARBEID KOMT EERST AAN DE ARBEIDERS TOE.
EN AL HET GELD DAT U OP ZO'N LAGE MANIER HEBT VERGAARD, DIENT NOG SLECHTS OM U TE VERSMACHTEN IN UW GRAF!
NU KAN IK U IN VREDE LATEN STERVEN...
MAAR DAT HEB IK ALLEMAAL VOOR JULLIE GEDAAN! DAT IS WAT EEN VADER MOET DOEN VOOR ZIJN KINDEREN.
IK HEB HET GEDAAN VOOR JOUW ZOON.
IK VERBIED U OVER MIJN ZOON TE PRATEN. HIJ HOORT GODDANK NIET BIJ UW FAMILIE...
SLAM!
ZO, MIJN BESTE DE PLŒUC. BIJ MIJ BENT U VEILIG. IK HEB ALLEEN HET PERSONEEL AANGEHOUDEN DAT IK VERTROUW.
IK STUUR IEMAND NAAR UW HUIS OM UW SPULLEN OP TE HALEN.
AH! DAAR IS MIJN BROER JUIST. U KENT VICTOR AL, NIETWAAR?

JA, IK GELOOF DAT WE ELKAAR WEL EENS HEBBEN ONTMOET...
INDERDAAD. IK WEET ALLEEN NIET MEER IN WELK BORDEEL... DE CHABANAIS, GELOOF IK. OF NIET?
VICTOR IS AL BEZIG MET PASPOORTEN VOOR JECKER EN ONSZELF. HIJ VINDT ER VAST NOG WEL EEN VOOR U. TOCH, VICTOR?
DAT ZAL GEEN PROBLEEM ZIJN. IK HEB ALLEEN EXTRA GELD NODIG.
DAAR ONTBREEKT HET NIET AAN!
DE SMEER-LAPPEN...
TOC! TOC! TOC!
EUGÈNE? MAAR...
LAAT ME EVEN BINNEN, ODILE. IK HEB NIET VEEL TIJD.

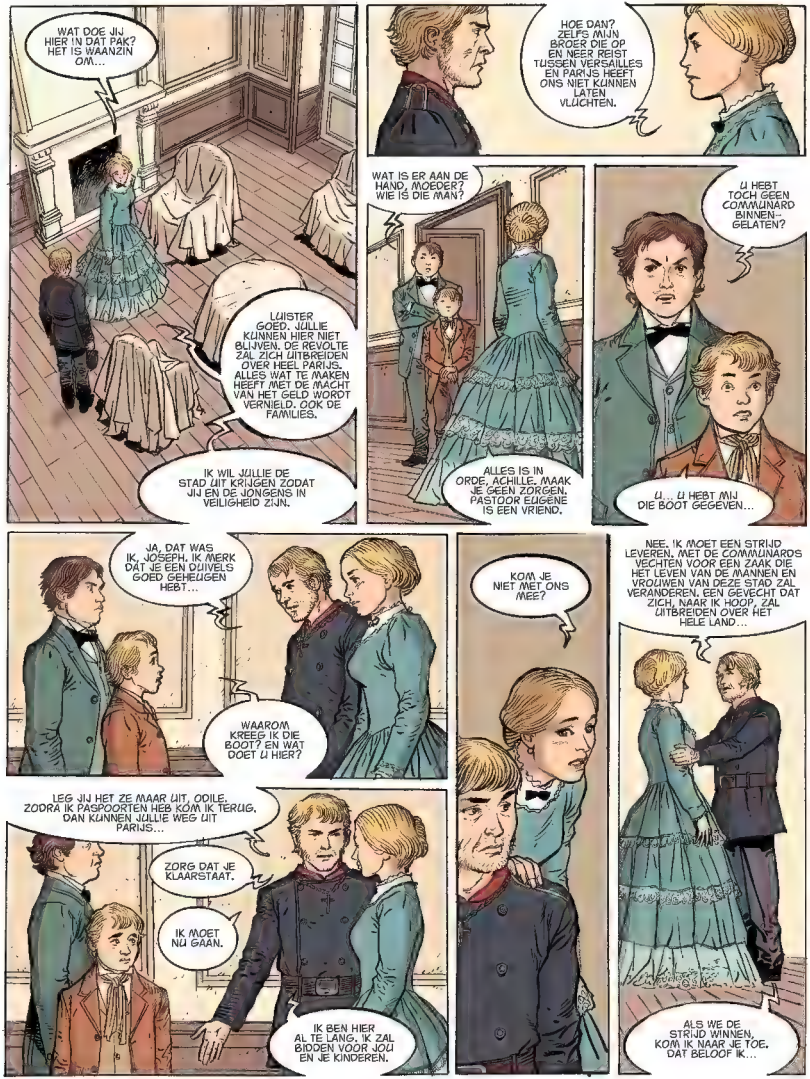
WAT DOE JIJ HIER IN DAT PAK? HET IS WAANZIN OM...
LUISTER GOED. JULLIE KUNNEN HIER NIET BLIJVEN. DE REVOLTE ZAL ZICH UITBREIDEN OVER HEEL PARIJS. ALLES WAT TE MAKEN HEEFT MET DE MACHT VAN HET GELD WORDT VERNIELD. OOK DE FAMILIES.
IK WIL JULLIE DE STAD UIT KRIJGEN ZODAT JIJ EN DE JONGENS IN VEILIGHEID ZIJN.
HOE DAN? ZELFS MIJN BROER DIE OP EN NEER REIST TUSSEN VERSAILLES EN PARIJS HEEFT ONS NIET KUNNEN LATEN VLUCHTEN.
WAT IS ER AAN DE HAND, MOEDER? WIE IS DIE MAN?
ALLES IS IN ORDE, ACHILLE. MAAK JE GEEN ZORGEN. PASTOOR EUGÈNE IS EEN VRIEND.
U HEBT TOCH GEEN COMMUNARD BINNEN-GELATEN?
U... U HEBT MIJ DIE BOOT GEGEVEN...
JA, DAT WAS IK, JOSEPH. IK MERK DAT JE EEN DUIVELS GOED GEHEUGEN HEBT...
WAAROM KREEG IK DIE BOOT? EN WAT DOET U HIER?
LEG JIJ HET ZE MAAR UIT, ODILE. ZODRA IK PASPOORTEN HEB KOM IK TERUG, DAN KUNNEN JULLIE WEG UIT PARIJS...
ZORG DAT JE KLAARSTAAT.
IK MOET NU GAAN.
IK BEN HIER AL TE LANG. IK ZAL BIDDEN VOOR JOU EN JE KINDEREN.
KOM JE NIET MET ONS MEE?
NEE. IK MOET EEN STRIJD LEVEREN. MET DE COMMUNARDS VECHTEN VOOR EEN ZAAK DIE HET LEVEN VAN DE MANNEN EN VROUWEN VAN DEZE STAD ZAL VERANDEREN. EEN GEVECHT DAT ZICH, NAAR IK HOOP, ZAL UITBREIDEN OVER HET HELE LAND...
ALS WE DE STRIJD WINNEN, KOM IK NAAR JE TOE. DAT BELOOF IK...

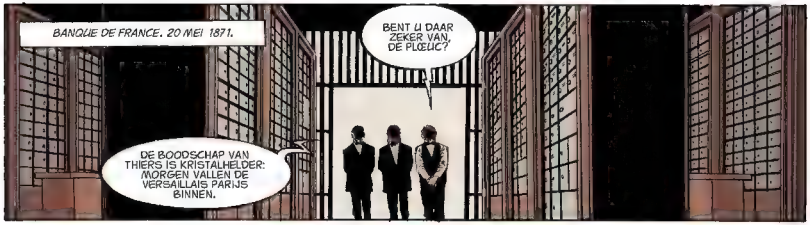
BANQUE DE FRANCE. 20 MEI 1871.
BENT U DAAR ZEKER VAN, DE PLŒUC?
DE BOODSCHAP VAN THIERS IS KRISTALHELDER: MORGEN VALLEN DE VERSAILLAIS PARIJS BINNEN.

IN DAT GEVAL MOETEN WE ALLES NAAR DE KELDER BRENGEN: HET GELD, HET GOUD, DE DEPOSITO'S, DE EFFECTEN, DE WISSELS... ALLES!
MAAR BARON, DAT IS EEN REUZENKLUS!

REDEN TE MEER OM DIRECT TE BEGINNEN. ROEP AL HET PERSONEEL EN DE WACHTERS. WE GAAN EEN KETTING VORMEN.

KOM. HANDEN UIT DE MOUWEN! WE MOGEN NIET VERSAGEN.
HOEVER ZIJN WE, DE PLŒUC?
ALLEEN NOG DE DIKKE KASBOEKEN EN DE DUBBELE INSCHRIJVINGSREGISTERS VAN AANDEELHOUDERS.

WE MOETEN ALLE ZANDZAKKEN DIE ER TE VINDEN ZIJN AANSLEPEN OM HET KELDERGAT TE VULLEN ALS ALLES ERIN LIGT.

EN ER MOET EEN METSELAAR KOMEN OM HET AF TE SLUITEN MET EEN VLOERSTEEN.

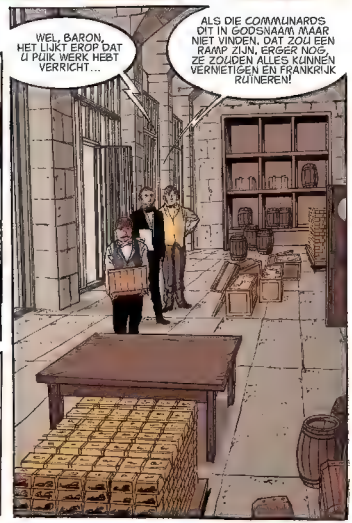
WEL, BARON, HET LIJKT EROP DAT U PUIK WERK HEBT VERRICHT...
ALS DIE COMMUNARDS DIT IN GOODSNAAM MAAR NIET VINDEN. DAT ZOU EEN RAMP ZIJN, ERGER NOG, ZE ZOUDEN ALLES KUNNEN VERNIETIGEN EN FRANKRIJK RUINEREN!

DE BANK-BILJETTEN ACHTERIN, HET GOUD VOORAAN.

26 MEI 1871.
WE MOETEN OPSCHIETEN. HET GAAT HIER DE VERKEERDE KANT OP. IK HEB EINDELIJK PASPOORTEN VOOR ONS ALLEMAAL...
JECKER IS TIEN DAGEN GELEDEN OPGEPAKT EN DE PLEBIC HOUDT ZICH SCHUIL IN DE KELDER VAN DE BANQUE DE FRANCE.
WE MOETEN NU ZO SNEL MOGELIJK ONZE MAKKERS VINDEN EN DEZE VERVLOEKTE STAD VERLATEN VOOR HET TE LAAT IS.
VOLGENS MIJ MOETEN WE ZO SNEL MOGELIJK WEG, ZELFS ZONDER DE ANDEREN. DE GEWEERSCHOTEN KOMEN EEN BEETJE TE DICHTBIJ, NAAR MIJN SMAAK.
VERDOORIE! DE COMMUNARDS!
RUSTIG, VICTOR. VOLG MIJ...
WE MOGEN NIET OPVALLEN...
HELA, VRIEND. KIJK EEN BEETJE UIT WAAR JE LOOPT!
EN JIJ DAN?
HEB JE NIETS BETERS TE DOEN DAN DAAR TE STAAN ALS ER BARRICADES GEBOUWD MOETEN WORDEN?
WEET JE DAN NIET DAT DE VERSAILLAIS ERAAN KOMEN?
JA. EN ALS JE HET MIJ VRAAGT, WORDT HET TIJD OOK.
TOE, VICTOR. KALMEER.
DIE MAN DAAR. DIE KEN IK...
WELKE MAN?
DIE GROTE. DAT IS EEN BANKIER VAN DE ERGSTE SOORT. EN ZIJN MAAT IS EVENMIN PASTOOR ALS JIJ...
ARRESTEER DIE MAN! HIJ HOORT NIET BIJ ONS!
HIJ IS EEN SMEERLAP VAN EEN BANKIER. HIJ HEEFT MIJN FAMILIE ZOMAAR OP STRAAT GEZET!

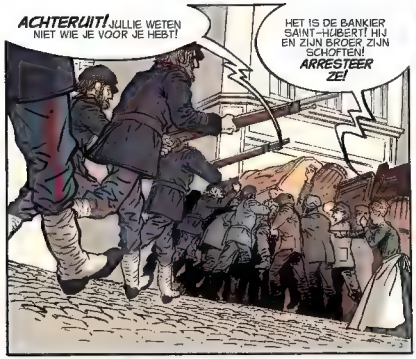
ACHTERUIT! JULLIE WETEN NIET WIE JE VOOR JE HEBT!
HET IS DE BANKIER SAINT-HUBERT! HIJ EN ZIJN BROER ZIJN SCHOFTEN! ARRESTEER ZE!

LAAT ME LOS, STELLETJE STINKENDE SCHOOIERS!
WEG MET DE BANKIER! WEG MET DE DIEF!
GEEF ONS GELD TERUG!

U HEBT ONS OP STRAAT GEZET, MENEER. MIJ EN MIJN HELE FAMILIE. VEERTIEN JAAR GELEDEN. DAT HEB IK NOOIT VERGETEN...
DIE DAG HEB IK U VOOR EEUWIG VERVLOEKT. EN NU STAAT U EINDELIJK VOOR ME...
SMERIGE HOER! IK HAD JE TOEN BETER IN STUKKEN KUNNEN SNIJDEN!

GENIET MAAR VAN JULLIE LAATSTE DAG. VANAVOND ZIJN JULLIE ALLEMAAL DOOD!
ZE GAAN PARIJS VERLOSSEN VAN HET ONGEDIERTE.

KOP DICHT, BOURGEOIS! ZEG LIEVER JE GEBEDEN.
SWAKT!
WACHT EVEN, HIER ZIJN NOG EEN PAAR KLANTEN: EEN BANKIER EN EEN NEPPASTOOR DIE PROBEERDEN TE VLUCHTEN.
GOED.
ZET ZE MAAR NAAST DE ANDEREN.
JECKER, DAT WE ELKAAR HIER TERUGZIEN...
SAINT-HUBERT, HEBBEN ZE JOU OOK GEPAKT...
OP MIJN BEVEL, AANLEGGEN...
WACHT!
IK MOET EERST MET DEZE HIER PRATEN.
EUGÈNE. NATUURLIJK. DIT WORDT EEN FAMILIE-BIJEENKOMST.

WETEN ZE WEL DAT JIJ OOK EEN BANKIERSZOON BENT?
NATUURLIJK. IK HEB HEN NOOIT VERBORGEN WAT MIJN VERLEDEN IS EN WIE IK WERKELIJK BEN.
ZE VERTROUWEN ME OMDAT ZE WETEN DAT IK HEB GEKOZEN VOOR MENSEN, BOVEN GELD.
WAT NIET GELDT VOOR IEDEREEN IN DE FRAAIE FAMILIE SAINT-HUBERT...
EENS KIJKEN WAT WE DAAR HEBBEN...
NATUURLIJK... NADAT WE ER EEN PUIN-HOOP VAN HEBBEN GEMAAKT, PROBEREN WE DIE ZELF TE ONTVLUCHTEN...
IK DENK DAT ANDEREN DIE PASPOORTEN HARDER NODIG HEBBEN DAN JIJ, BROERTJE. JOUW BLOEDIGE PARCOURS EINDIGT HIER...
IK DACHT HET AL, DE MAN VAN GOD NEEMT LIEVER DE BENEN DAN ZIJN SCHEPPER TE ONTMOETEN... EIGENLIJK BEN JE NET ZOALS WIJ!
VERLIES MAAR GEEN TIJD. HIJ ZAL JE WEL SNEL BIJ ZICH ROEPEN!
ALS JE EENS WIST HOE IK SCHIJT HEB AAN WAT JIJ VINDT...
WAREN DAT ONZE PAS-POORTEN OM PARIJS TE VERLATEN?
JA, HET LIJKT EROP DAT WE DEZE STINKSTAD EINDELIJK VERLATEN...
MAAR VEEL SNELLER DAN WE HADDEN GEDACHT...
BLAM!
KA-BLAM!
BLAM!
BLAM!
BLAM!

HAAST JULLIE! HET WORDT AL DONKER. STRAKS IS HET TE LAAT OM NOG DOOR DE VERSTERKINGEN TE KOMEN.

BEN JE ZEKER DAT JE VRIJGELEIDES VOOR ODILE EN DE JONGENS GEEN PROBLEMEN ZULLEN GEVEN, EUGÈNE?
ALLES ZAL GOED GAAN. IK VERTROUW DE MAN VAN WIE IK ZE HEB VOOR HONDERD PROCENT. EN JIJ, BEN JIJ ZEKER VAN JE VRIENDEN?

BLIJF STAAN!
IK BEN HET. LEOMANT. ALLES IS IN ORDE.
WIE HEBT U BIJ U?
MIJN ZUS EN MIJN NEVEN. ZIJ HEBBEN OOK EEN VRIJGELEIDE.

EN WIE IS DIE MAN? IS DAT GEEN COMMUNARD?
MAAK JE GEEN ZORGEN. IK HEB ZE ALLEEN EVEN WEG-GEBRACHT. IK BLIJF IN PARIJS.

IK SMEEK JE, EUGÈNE. BEDENK JE TOCH.
DAT KAN NIET. IK BEN HET DE COMMUNE VERPLICHT. IK LAAT MIJN WAPEN-BROEDERS NIET IN DE STEEK.

BETEKENEN WIJ DAN ZO WEINIG VOOR JE?
TELT DIE UTOPIE MEER DAN IK, MIJN LIEFDE EN JE EIGEN ZOON?

KOM JONGENS, WE KUNNEN HIER NIET BLIJVEN.

EN MAMA? WAT GAAT ZIJ DOEN?
ZE KOMT ZO. MAAK JE NIET ONGERUST, JOSEPH.

ZATERDAG 27 MEI 1871, BEGRAAFPLAATS PÈRE-LACHAISE.

ER KOMEN ER STEEDS MEER, EUGÈNE!

DE VERSAILLAIS HEBBEN DE BARRICADE VOOR DE STAD OPGE-BLAZEN. WE MOETEN ONS TERUGTREKKEN.

DAT HEEFT GEEN ZIN MEER!

STOP MET VECHTEN EN VERSPREID JULLIE TUSSEN DE GRAVEN. DAN HEBBEN WE NOG EEN KANS!

BLAM!

BLAM!

AAARGH!!!

HOUD JE VAST, IK DRAAG JE HIER WEG.
NEE... LAAT ME... TE LAAT...

PASTOOR... ZEGEN... ME, VOORDAT... IK NAAR... DE HEMEL... GA...

ZEG DAT NIET.
ALSJE... BLIEFT... KAMERAAD...

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI...

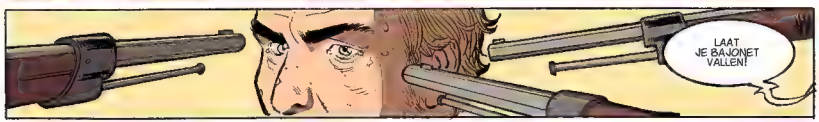
LAAT JE BAJONET VALLEN!

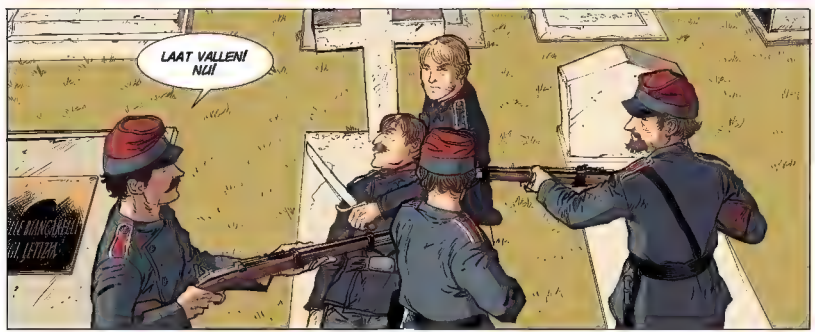
LAAT VALLEN! NU!

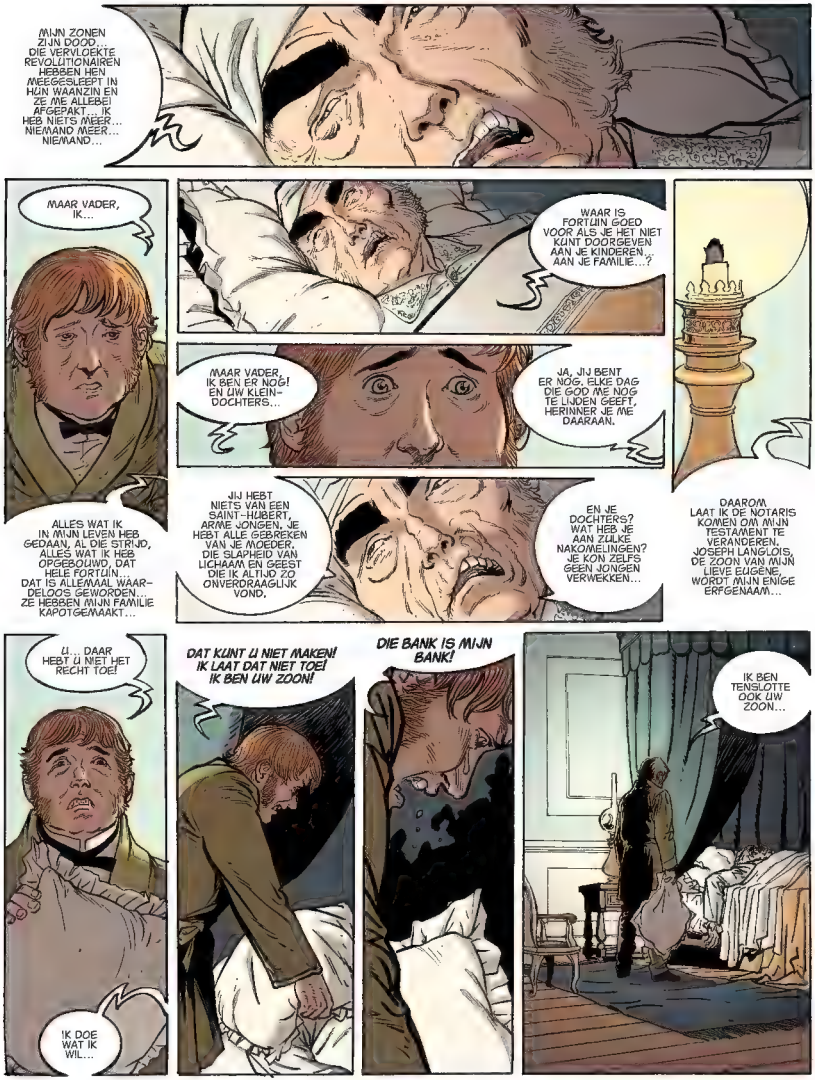
MIJN ZONEN ZIJN DOOD... DIE VERVLOEKTE REVOLUTIONAIREN HEBBEN HEN MEEGESLEEPT IN HUN WAANZIN EN ZE ME ALLEBEI AFGEPAKT... IK HEB NIETS MEER... NIEMAND MEER... NIEMAND...
MAAR VADER, IK...
ALLES WAT IK IN MIJN LEVEN HEB GEDAAN, AL DIE STRUD, ALLES WAT IK HEB OPGEBOUWD, DAT HELE FORTUIN... DAT IS ALLEMAAL WAARDELOOS GEWORDEN... ZE HEBBEN MIJN FAMILIE KAPOTGEMAAKT...
WAAR IS FORTUIN GOED VOOR ALS JE HET NIET KUNT DOORGEVEN AAN JE KINDEREN, AAN JE FAMILIE...?
MAAR VADER, IK BEN ER NOG! EN UW KLEINDOCHTERS...
JA, JIJ BENT ER NOG, ELKE DAG DIE GOD ME NOG TE LIJDEN GEEFT, HERINNER JE ME DAARAAN.
JIJ HEBT NIETS VAN EEN SAINT-HUBERT, ARME JONGEN. JE HEBT ALLE GEBREKEN VAN JE MOEDER, DIE SLAPHEID VAN LICHAAM EN GEEST DIE IK ALTIJD ZO ONVERDRAGLIJK VOND,
EN JE DOCHTERS? WAT HEB JE AAN ZULKE NAKOMELINGEN? JE KON ZELFS GEEN JONGEN VERWEKKEN...
DAAROM LAAT IK DE NOTARIS KOMEN OM MIJN TESTAMENT TE VERANDEREN. JOSEPH LANGLOIS, DE ZOON VAN MIJN LIEVE EUGENE, WORDT MIJN ENIGE ERFGENAAM...
U... DAAR HEBT U NIET HET RECHT TOE!
IK DOE WAT IK WIL...
DAT KUNT U NIET MAKEN! IK LAAT DAT NIET TOE! IK BEN UW ZOON!
DIE BANK IS MIJN BANK!
IK BEN TENSLOTTE OOK UW ZOON...

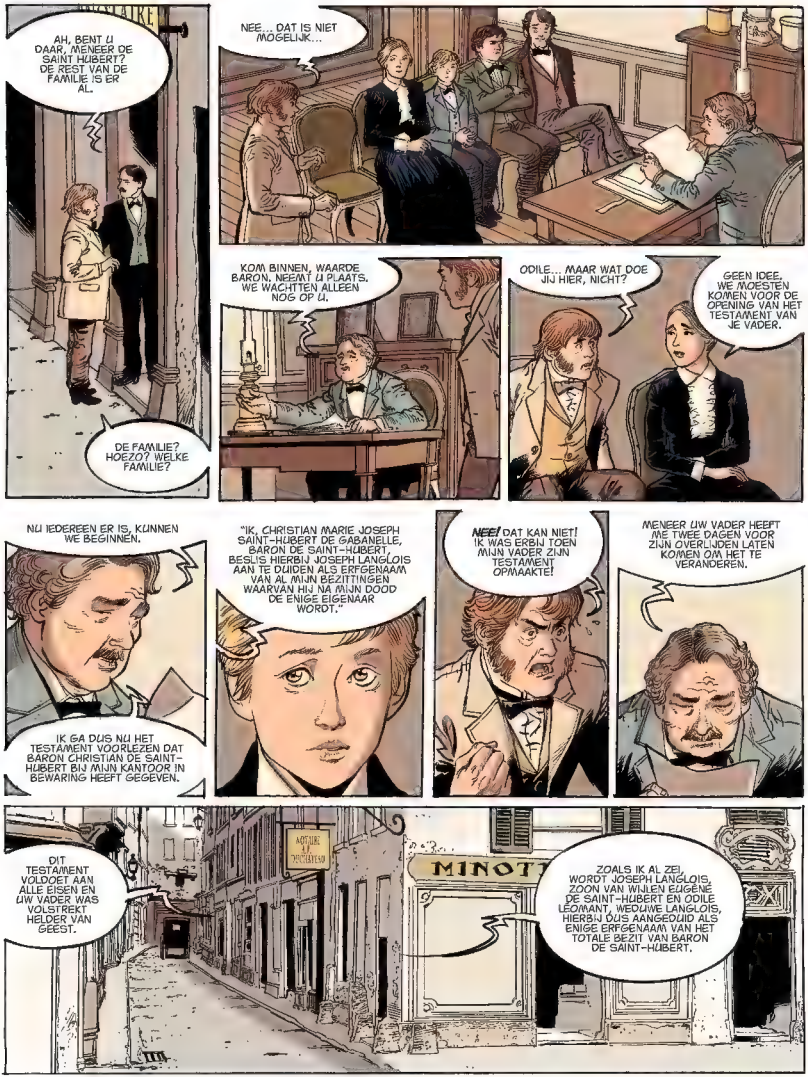
AH, BENT U DAAR, MENEER DE SAINT HUBERT? DE REST VAN DE FAMILIE IS ER AL.
DE FAMILIE? HOEZO? WELKE FAMILIE?
NEE... DAT IS NIET MOGELIJK...
KOM BINNEN, WAARDE BARON. NEEMT U PLAATS. WE WACHTTEN ALLEEN NOG OP U.
ODILE... MAAR WAT DOE JIJ HIER, NICHT?
GEEN IDEE. WE MOESTEN KOMEN VOOR DE OPENING VAN HET TESTAMENT VAN JE VADER.
NU IEDEREEN ER IS, KUNNEN WE BEGINNEN.
IK GA DUS NU HET TESTAMENT VOORLEZEN DAT BARON CHRISTIAN DE SAINT-HUBERT BIJ MIJN KANTOOR IN BEWARING HEEFT GEGEVEN.
"IK, CHRISTIAN MARIE JOSEPH SAINT-HUBERT DE GABANELLE, BARON DE SAINT-HUBERT, BESLIS HIERBIJ JOSEPH LANGLOIS AAN TE DUIDEN ALS ERFGENAAM VAN AL MIJN BEZITTINGEN WAARVAN HIJ NA MIJN DOOD DE ENIGE EIGENAAR WORDT."
NEE! DAT KAN NIET! IK WAS ERBIJ TOEN MIJN VADER ZIJN TESTAMENT OPMAAKTE!
MENEER UW VADER HEEFT ME TWEE DAGEN VOOR ZIJN OVERLIJDEN LATEN KOMEN OM HET TE VERANDEREN.
DIT TESTAMENT VOLDOET AAN ALLE EISEN EN UW VADER WAS VOLSTREKT HELDER VAN GEEST.
MINOT
ZOALS IK AL ZEI, WORDT JOSEPH LANGLOIS, ZOON VAN WIJLEN EUGÈNE DE SAINT-HUBERT EN ODILE LEOMANT, WEDUWE LANGLOIS, HIERBIJ DUS AANGEDUID ALS ENIGE ERFGENAAM VAN HET TOTALE BEZIT VAN BARON DE SAINT-HUBERT.

"TENEINDE GERECHTIGD TE ZIJN DEZE ERFENIS TE AANVAARDEN, MOET JOSEPH LANGLOIS VAN NAAM VERANDEREN EN OFFICIEEL WORDEN INGESCHREVEN ALS JOSEPH SAINT-HUBERT. MIJN ZOON THEODORE BLIJFT TOT ZIJN DOOD DRAGER VAN DE TITEL VAN BARON EN HOUDT HET VRUCHTGEBRUIK VAN BIJBEHORENDE GRONDEN.

MIJN ZOON THEODORE SAINT-HUBERT BLIJFT DIRECTEUR VAN DE ALGEMENE INVESTERINGSBANK, OP VOORWAARDE DAT HIJ INSTAAT VOOR DE OPVOEDING EN DE TOEKOMSTIGE POSITIE VAN JOSEPH SAINT-HUBERT, MET ALLE MIDDELEN DIE HEM TE DIENSTE STAAN EN ZOALS HIJ GEDAAN ZOU HEBBEN VOOR ZIJN EIGEN ZOON...

DEZE VERPLICHTING ZAL IEDER JAAR WORDEN GECONTROLEERD EN SCHRIFTELIJK BEVESTIGD DOOR EEN DEURWAARDER. JOSEPH SAINT-HUBERT ZAL ALDUS WORDEN OPGELEID OM ALS OPVOLGER VAN ZIJN OOM THEODORE DE LEIDING OVER DE BANQUE GENERALE D'INVESTISSEMENT OP ZICH TE NEMEN.

MEVROUW ODILE LANGLOIS MOET AFZIEN VAN HAAR OUDERLIJK GEZAG OVER JOSEPH SAINT-HUBERT, MAAR KRIJGT EEN REGELMATIG, DUURZAAM BEZOEKRECHT WAAROVER ZIJ MEE BESLIST, OM DE BAND TUSSEN HEN NIET TE VERBREKEN.

INGEVAL VAN VOORTIJDIG OVERLIJDEN VAN JOSEPH SAINT-HUBERT ZONDER ERFGENAAM, MAG ZIJN NALATENSCHAP ONDER GEEN BEDING OVERGAAN MAAR ANDERE VERWANTEN OF ZIJN BROERS OF ZUSSEN.

DE HIER VOORGELEZEN BESCHIKKINGEN ZULLEN VAN KRACHT WORDEN OP 1 JULI VAN DIT JAAR, OP WELKE DATUM MEVROUW ODILE LANGLOIS HAAR ZOON JOSEPH ZAL BEGELEIDEN NAAR HUIZE SAINT-HUBERT WAAR ZIJN TOEKOMST ZAL WORDEN VERZEKERD..."

SAUVARD

LE PRIEU

EINDE
VAN DE TWEEDE CYCLUS
BOISSERIE-GUILLAUME-KERFRIDEN

DE BANK

De bancaire revolutie tijdens het Tweede Franse Keizerrijk

De financiële crisis van 1848 had de kwetsbaarheid van de kredietkanalen in Frankrijk blootgelegd. Daarom trachtte het Tweede Keizerrijk een revolutie van het geldverkeer te bewerkstelligen door de kapitaalmarkt te industrialiseren.

De meeste familiale banken bleven floreren. De Franse economie profiteerde rond de jaren 1850 van het herstel van de internationale conjunctuur die warm draaide voor een beslissende fase van zijn groei. Een belangrijke structurele opwaartse beweging in de handel, de bouw en de spoorwegen stuwde het land het tijdperk van de kapitalistische moderniteit binnen. De bank van Christian de Saint-Hubert bevond zich, net als die van de Rothschilds, in het hart van deze verandering. Door het familiale karakter van het aandeelhouderschap was de liquiditeitspositie van zijn bank onvermijdelijk tamelijk beperkt. Toch liet hij zich niet meeslepen door de verleidingen van de megalomanie die een aantal andere banken, waaronder die van de gebroeders Pereire, de kop zou kosten. Zijn bank wist slim gebruik te maken van de schaalvergroting van de geldhandel. De banken oude stijl, die werkten met kapitaal van hun managing partners, moesten noodgedwongen veranderingen doorvoeren of het veld ruimen voor kredietinstellingen die het statuut van naamloze vennootschap hadden. Voortaan werd financiële innovatie een zaak van depotbanken naar Engels voorbeeld, die rond 1860 het levenslicht zagen. Dat werd mogelijk doordat liberalisering van het systeem nieuwe concurrentie bevorderde. Het *Crédit industriel et commercial*, opgericht in 1859, gevolgd door het *Crédit Lyonnais* (1863) en de *Société générale* (1864) gingen gaandeweg het financiële landschap bepalen. Zij zogen de Franse spaartegoeden op door middel van uitgebreide netwerken van agentschappen over het hele land, die de Fransen vertrouwd maakten met cheques en bankbiljetten.

Toen er een eind kwam aan het Tweede Keizerrijk had het nieuwe type bank zijn definitieve vorm nog niet gevonden en de bancaire revolutie duurde nog enkele jaren voort. De regering van Napoleon III had de grondvesten gelegd van een stelsel van solide kredietinstellingen. Dit stelsel zou meer dan een eeuw blijven bestaan: het hield stand tot aan de ingrijpende gebeurtenissen in de bankwereld vanaf de jaren 1980. "De degelijkheid van deze constructie op de lange termijn is opmerkelijk, gezien alle hachelijke pogingen, alle experimenten en machtsspelletjes die eraan vooraf gingen," schreef Nicolas Stoskopf in 2010[1]. Stoskopf is hoogleraar Hedendaagse Geschiedenis aan de *Université de Haute-Alsace*, waar hij leiding geeft aan het *Centre de recherche sur les économies, les sociétés, les arts et les techniques* (Cresat).

De Beurs van Parijs wordt een wereldspeler

Op de Beurs van Parijs, sinds 1826 gevestigd in het paleis dat de architect Brongniart er speciaal voor had ontworpen, heerste na de Februarirevolutie van 1848 grote malaise. De staatsgreep van Napoleon in 1851 gaf echter weer vertrouwen. Het nieuwe regime bracht ook een nieuwe dynamiek op gang. Gunstige maatregelen zoals de verlaging van de discontovoeten van de *Banque de France* en de verhoging van de kredieten deden de koersen vlammen. De Beurs van Parijs beleefde in de begindagen van het Tweede Keizerrijk de grootste opleving van haar hele geschiedenis. Ze werd zelfs beschouwd als de belangrijkste geldmarkt ter wereld. De ernstige crisis van 1856-1857 – en de dramatische krimp van de kredieten die daar het gevolg van was – maakte een eind aan deze euforie. Ondanks de liberalisering die het regime nastreefde, tastten hachelijke en kostbare buitenlandse avonturen, zoals de oorlogen in Italië en in de Krim en vervolgens de Mexicaanse expeditie, het binnenlandse klimaat aan. Bovendien verslechterde ook de toestand in de rest van Europa. De veerkracht van de Parijse Beurs leek gebroken. "Toch stortten gedurende de tweede helft van het keizerrijk de koersen niet in. Hun verloop liet slechts grote pieken en dalen zien. In 1860-1861 stonden ze laag. In de twee jaren daarop herstelden ze zich, om in de nerveuze stemming tussen 1865-1867 te krimpen en tussen 1868-1869 weer aan te trekken," stelt Alain Plessis, de betreurde historicus van de *Université de Vincennes*, in een artikel dat verscheen in 1983.

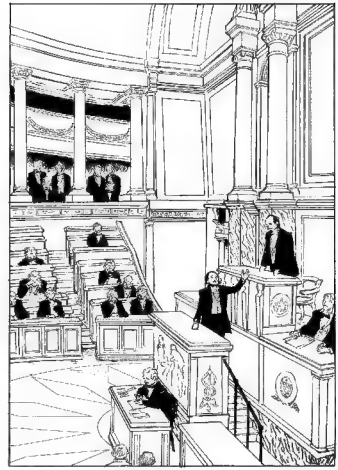

In de coulissen van het Palais Bourbon.

Het volume van de Parijse Beurs werd niettemin – net als dat van haar equivalenten in de provincie, te weten Lyon, Marseille, Bordeaux en Lille – tegen het eind van het Tweede Keizerrijk steeds aanzienlijker. Het aantal beursnoteringen in het paleis Brongniart steeg door de aanwas van spoorwegmaatschappijen en financiële instellingen van minder dan 120 in 1850, tot meer dan 400 vlak voor de Duits-Franse oorlog van 1870. De Beurs van Parijs werd een wereldspeler en haar groei werd voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog niet echt meer gestuit. In die periode werd ze onderwerp van een steeds grotere publieke belangstelling en kwam ze steeds vaker voor in de literatuur.

Bankier Jecker, de hertog de Morny en het rampzalige Mexicaanse avontuur

Vanaf 1858 droomde Napoleon III van een Latijns-Amerikaans rijk waarin de Europese machten gezamenlijk (maar onder Franse vlag) hun mondiale ambities konden waarmaken.

De Verenigde Staten waren sinds 1861 verzwakt door de Secessieoorlog. Napoleon III zag zijn kans schoon en deed een poging om de VS, de bondgenoot van de Mexicaanse president Benito Juárez, de controle afhandig te maken over Midden-Amerika, een draaischijf van intercontinentale verbindingen. Achter die politieke en geostrategische ambities gingen eigenlijk veel prozaïscher bedoelingen schuil. Napoleon III wilde vooral profiteren van de niet-aflatende burgeroorlogen en revoluties die Mexico al tientallen jaren teisterden om de hand te leggen op de grote opbrengsten van de landbouw, de katoen en vooral van de mineralen van het land.

Op dat moment kwam de Zwitserse bankier Jean-Baptiste Jecker in beeld. Deze molenaarszoon werd geboren op 29 december 1812, in Porrentruy, een kleine Zwitserse gemeente die toen nog hoorde bij het Franse departement Haut-Rhin in de Elzas. Hij leerde het bankiersvak in Parijs als bediende bij de bank Hottinguer en voegde zich in 1835 bij zijn broer in Mexico. Daar ontwikkelde hij zich dankzij zijn grote zakelijke talenten tot een invloedrijke industrieel. Hij richtte de belangrijkste bank van Mexico op en prospecteerde mijnen in de staten Sonora en Baja California. In de zomer van 1859 vroeg de Mexicaanse president Miguel Miramón hem de lening te dekken die hij wilde uitschrijven om zijn militaire operaties te bekostigen tegen zijn republikeinse rivaal, Benito Juárez. Concreet zou Jecker oude schatkistbiljetten, die nog maar 3% van hun nominale waarde vertegenwoordigden, inwisselen door nieuwe die hem een winst van 25% zouden opleveren. Hij garandeerde de houders van de biljetten een jaarwinst van 3% – in totaal 15% – en verbond zich om de resterende 10% aan het einde van de operatie over te maken naar de regering. Op het eerste gezicht een erg winstgevende zaak. Helaas ging Jeckers bank in mei 1860 als een indirect gevolg van de burgeroorlog failliet. Aan het eind van dat jaar behaalde Benito Juárez bovendien de overwinning.
Jean-Baptiste Jecker wendde zich toen tot hertog

Het prachtige herenhuis van de hertog de Morny, de halfbroer van Napoleon III.

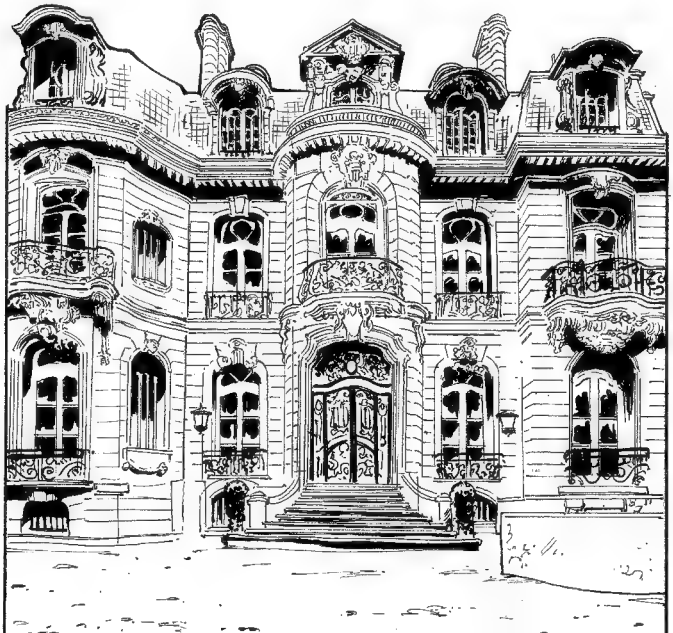

Alphonse Daudet, hier rechts, was secretaris van de hertog de Morny.

Charles Auguste de Morny, met wie hij in mei 1861 al samen de concessie van een zilvermijn in Sonora had verworven. Hij zou met de voorzitter van de Wetgevende Vergadering een machtige bondgenoot krijgen. De Morny was immers een echt kopstuk van het regime. De hertog was de onwettige zoon van koningin Hortense, de wettige echtgenote van Louis Bonaparte, en haar minnaar, generaal Charles de Flahaut. Dat maakte hem de halfbroer van Napoleon III. Het was Auguste Jean Hyacinthe Demorny geweest, een officier in dienst van Hortenses moeder, Joséphine de Beauharnais, die tegen betaling had geaccepteerd dat het in de herfst van 1811 geboren kind zijn naam kreeg. Nadat de zoon op zijn achttiende zijn in ballingschap levende moeder had ontmoet, scheidde hij meteen de eerste lettergreep van zijn naam van de tweede. Hij maakte tijdens de Julimonarchie carrière als officier en nam deel aan de verovering van Algerije, vanwaar hij gewond en ziek terugkeerde. Hij mengde zich in het Parijse leven en in de zakenwereld, waar hij erg werd gewaardeerd vanwege zijn financieel inzicht. In 1842 liet hij zich verkiezen tot afgevaardigde van Puy-de-Dôme. Nadat hij in 1849 was herkozen, werd de band met zijn halfbroer steeds hechter en hij werd een van diens voornaamste raadgevers. Hij nam ook actief deel aan de staatsgreep van Napoleon III in 1851. In 1854 werd hij voorzitter van het parlement, waarvan hij de macht handig wist in te perken. Hij kon ook rekenen op de onuitputtelijke toegeeflijkheid van Napoleon III als hij zich verrijkte, vaak door middel van transacties op het randje van de legaliteit. Hij deed voortdurend speculatieve en frauduleuze zaken. Hij hield ook van het goede leven en was de oprichter van Deauville en Le Vésinet. Hij werkte samen met Jacques Offenbach, lanceerde Sarah Bernhardt en ontfermde zich over de jonge Alphonse Daudet, die hij zijn secretaris maakte.

Met hulp van de hertog de Morny bleef Jecker druk uitoefenen op de Franse overheid om zijn schuldenclaim toe te voegen aan de vorderingen van Parijs op Mexico. Hij vermeldde er uiteraard niet bij dat hij, door zijn eigen bankroet, zijn Mexicaanse debiteur slechts een schijntje had betaald van de som waar het over ging. Napoleon III keerde zich niet tegen de oplichter; die verschafte hem namelijk het ontbrekende excuus voor een militaire interventie. In november 1861 landden Franse, Spaanse en Britse troepen in de buurt van Veracruz, maar de invasie was van meet af aan gedoemd. De Spanjaarden en de Britten hadden, anders dan Frankrijk, namelijk geen annexatieplannen. Ze wilden alleen hun geld terug. En zodra Benito Juárez had beloofd hun terug te betalen, trokken ze zich in 1862 terug uit de onderneming. Na een lange, zware militaire campagne bood een door de Fransen gekozen grondwetgevende vergadering de Oostenrijkse aartshertog Maximiliaan de Mexicaanse kroon aan. Deze aarzelde een jaar voordat hij hem aanvaardde. De Franse troepen onder bevel van maarschalk Bazaine slaagden er nooit in om de juáristische guerrilla helemaal uit te roeien. Na de Pruisische zege op Oostenrijk, op 3 juli 1866 in Sadowa, zag Napoleon III zich gedwongen om zijn legers te hergroeperen op het Europese continent. Begin 1867 besloot hij daarom om het Franse expeditieleger naar huis te halen en liet hij, in weerwil van al zijn beloftes, keizer Maximiliaan over aan zijn treurige lot. De keizer zou worden overweldigd door de juáristen en op 19 juni 1867 worden gefusilleerd.

De hertog de Morny zou het fiasco van het droevige Mexicaanse avontuur, waartoe hij Napoleon III omwille van platte financiële motieven mede had aangezet, niet meer meemaken. Hij stierf onverwacht op 10 maart 1865. Volgens de artsen van die tijd was hij het slachtoffer van een

De kerk Saint-Bernard de la Chapelle waarin Louise Michel de bevolking aanspoorde om in opstand te komen. La Chapelle was aanvankelijk een zelfstandige gemeente, die uiteindelijk zou worden ingelijfd bij de stad Parijs.

verergerde bronchitis, maar een aannemelijkere oorzaak was een bloeding van de ontstoken alvleesklier, een toen nog onbekende aandoening. Zijn in 1862 Fransman geworden kompaan, Jean-Baptiste Jecker, had al evenmin geluk. De dood van de hertog de Morny maakte zijn positie uiterst wankel. De terugkeer van Juárez maakte bovendien een einde aan zijn hoop dat hij ooit nog zijn hele claim zou terugkrijgen. Hij zag er inderdaad maar heel weinig van terug. Tegenstanders van het keizerlijke regime klaagden hem aan wegens zijn rol in de Mexicaanse catastrofe en op 10 mei 1871 werd hij door communards gearresteerd terwijl hij Parijs trachtte te ontvluchten. Men sloot hem eerst op in de gevangenis van de Grande-Roquette, maar zijn imago van sjoemelaar bracht hem voor het vuurpeloton. Op 26 mei 1871 werd hij gefusilleerd op een braakliggend terrein, niet ver van de begraafplaats Père-Lachaise.

Faubourg Saint-Antoine, het arbeidersbolwerk

De parochie Sainte-Marguerite, waar Eugène de Saint-Hubert pastoor werd, ligt in het hart van de wijk Faubourg Saint-Antoine. Deze wijk, vooral bevolkt door handwerkslieden en arbeiders, was al sinds de Franse Revolutie het kloppend hart van de algemene onlusten. Na de staatsgreep van 2 december 1851 werd de wijk opnieuw het toneel van schermutselingen. Jean-Baptiste Baudin, een jonge arts, afgevaardigde van de Ain en vriend van Victor Hugo die een manifest tegen Louis-Napoleon Bonaparte had geschreven, raakte dodelijk gewond op de barricades die in de faubourg waren opgeworpen. Het nieuws van zijn dood lokte nieuwe rellen uit die keihard werden neergeslagen door het leger.

De buurt kreeg tijdens het Tweede Keizerrijk de reputatie van 'meubelwijk', vanwege de opleving van de meubelmakerij. De facelift van de hoofdstad ging gepaard met de uitbreiding in 1860 van 12 naar 20 arrondissementen. Daarvoor werden 18 gemeentes geannexeerd die tot dan toe de echte buitenwijken vormden, buiten de muur van de Fermiers généraux. De Rue du Faubourg-Saint-Antoine, die loopt van de Place de la Bastille tot aan de Place de la Nation, werd de grens tussen de 11e en 12e arrondissementen, zoals we ze nu nog kennen. Tijdens de Commune kregen de schrijnwerkers van de Faubourg Saint-Antoine versterking van de arbeiders van Haussmanns bouwwerven en bewoners van de volkswijken

Montmartre en Belleville. Doordat deze as, één van de oudsten van de hoofdstad, zo smal is leent hij zich prachtig tot het aanleggen van barricades. Bovendien loopt hij dwars door een wirwar van belendende straatjes. Deze wijk zou trouwens de laatste zijn die viel voor de oprukkende Versaillais, de soldaten die pas op 26 mei weer de controle over de faubourg namen, net voor de laatste gevechten op Père-Lachaise en in Belleville.

De Wereldtentoonstelling van 1867, symbool van het economisch liberalisme

Tegen het uitzonderlijke decor van de Wereldtentoonstelling van 1867 doen de twee takken van de familie Saint-Hubert een verzoeningspoging. Dit tot grote woede van Christian, de pater familias. Deze nieuwe tentoonstelling, de vierde van haar soort – na die van Londen, in 1851 en 1862, en Parijs in 1855 – vormde het hoogtepunt van het Tweede Keizerrijk. De grote werken van baron Haussmann waren bijna voltooid. Deze Wereldtentoonstelling was tevens een triomf van het liberalisme volgens Saint-Simon, van wie Napoleon III de ideeën had gebruikt om de economische koers van het land uit te zetten. En al diende deze Wereldtentoonstelling geen enkel uitgesproken politiek doel, ze speelde zich wel af in een klimaat van liberalisering van het handelsverkeer en de hervorming van het beroeps- en technisch onderwijs. Dat laatste was noodzakelijk geworden wegens een gebrek aan kennis van de nieuwe productiemethodes en de ontwikkeling ervan. Bovendien moest de Franse superioriteit op het gebied van de kunstnijverheid en de esthetische kwaliteit van haar producten worden hooggehouden.

Als locatie van de tentoonstelling koos men het 50 hectaren grote terrein van de Champ-de-Mars (nog uitgebreid met de 20 hectaren van het eiland van Billancourt). Mijningenieur Frédéric Le Play kreeg de leiding. Hij moest samen met prins Napoleon, een neef van de keizer, de keizerlijke commissie bezielen die belast was met de organisatie. De architecten Jean-Baptiste Krantz en Léopold Hardy ontwierpen een gigantisch ovalen gebouw van honderden meters doorsnede. Er waren zes concentrische, thematische gaanderijen, in de lengte opgedeeld in vakken voor de deelnemende landen. In het hart lag een tuin en er bevond zich een museum van de Geschiedenis van de arbeid, waarin producten naar soort en geografische herkomst konden worden getoond.

De tentoonstelling opende haar deuren op 1 april 1867. Het begin verliep moeizaam. De inrichting was nog aan de gang, het weer was bar slecht en de politieke context roerig. Maar met het mooie weer kwam ook het succes en dat hield aan tot de sluiting, op 3 november. Frankrijk was het land met de meeste deelnemers en hield moeiteloos stand als tweede economische macht van de wereld. Ondanks alle conjuncturele (de Secessieoorlog, de zijderupsziekte...) en structurele problemen (gebrek aan grondstoffen, transportkosten...) bewezen haar voornaamste industrieën dat ze bestand waren tegen de schok van de vrije handelsverdragen. De Franse economie bewees vooral dat ze zich de industriële cultuur helemaal had eigengemaakt, met een goed presterende staalindustrie en een dynamische machinebouw. Alleen de resultaten van haar chemische industrie bleven achter bij die van Engeland en Pruisen.

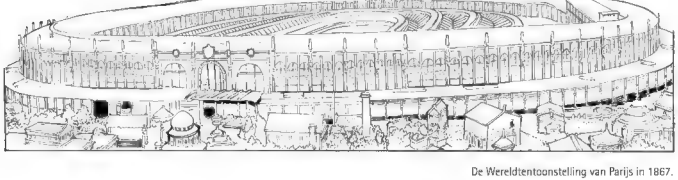

De Wereldtentoonstelling van Parijs in 1867.

De eerste Internationale, blauwdruk van een arbeidersbeweging

Uit contacten tussen Franse en Engelse arbeiders op de Londense Wereldtentoonstelling van 1862 ontstond het idee voor een internationale arbeidersvereniging. Op 28 september 1864 werd tijdens een bijeenkomst van arbeiders officieel besloten tot de oprichting van zo'n vereniging, die later bekend zou worden als de 'Eerste Internationale'. Het opstellen van de statuten werd opgedragen aan een Duitse intellectueel die naar de Britse hoofdstad was gevlucht. Hij heette Karl Marx. Hij was toen 46 jaar.

Begin september van het jaar 1866 vond in Genève het eerste congres plaats. Het tweede congres werd een jaar later gehouden in Lausanne. Daar was het dat Eugène de Saint-Hubert duidelijk radicaliseerde in zijn verdediging van de onderdrukten der aarde. Na een derde congres in Brussel in 1868 en een vierde in Basel in 1869, kon in 1870 het vijfde congres, in Parijs, niet doorgaan vanwege de gebeurtenissen daar. Al snel werd de Internationale arbeidersassociatie – die nooit meer dan een paar duizend Europese aanhangers kreeg – verzwakt door interne conflicten tussen degenen die, die enerzijds, zoals Karl Marx, een wetenschappelijk socialisme voorstonden, en de anarchistische stroming anderzijds, eerst aangevoerd door Joseph Proudhon en later door Michail Bakoenin.

De interne spanningen, eerst veroorzaakt door de Frans-Pruisische oorlog en vervolgens door de Parijse Commune van 1871, betekenden het einde van de vereniging. De anarchisten van Bakoenin zouden in 1872 worden verbannen en de vereniging verhuisde haar hoofdkwartier naar New York, waar ze nog tot 1876 een onopgemerkt bestaan leidde.

De Commune van Parijs ontziet de Banque de France

In 1870 werden de Franse troepen bij Sedan verslagen door Pruisen. Parijs kwam gehavend uit een rampzalig beleg, dat vier maanden had geduurd. De nieuwe regering van Thiers, voorheen minister van koning Louis-Philippe en bekend om zijn autoritaire optreden, deed de ene onhandige zet na de andere. Vooral zijn besluit om met het parlement naar Versailles te vertrekken, zette kwaad bloed bij de Parijzenaars. Zij waren niet van plan om het democratische intermezzo dat ze tijdens het beleg hadden beleefd weer te vergeten. De beslissing van Thiers om de Nationale Garde de kanonnen af te nemen die op de heuvels van Montmartre en Belleville stonden, was op 18 maart 1871 het startschot voor de revolte. Thiers weigerde te onderhandelen met de opstandelingen, die daarop de Commune uitriepen. Ze werd bestuurd door een revolutionaire regering bestaande uit een bont gezelschap. Daarin moest de centralistische jakobijnse stroming, toch in de meerderheid, samenwerken met zowel zeer invloedrijke 'Blanquisten', als met leden van de internationale arbeidersbeweging die decentralisering voorstonden. Hun rangen telden ook enigszins anarchistische onafhankelijken en enkele naar anarchisme neigende federalisten, volgelingen van Proudhon die zeer vijandig stonden tegenover het begrip Staat.

Al snel werd de Commune belegerd. Maar de behoedzame traagheid van de militaire voorbereidingen in Versailles gaf haar regering de tijd om intern heel wat slagen thuis te halen. Uiteindelijk vielen toch de laatste verzetshaarden. Dat gebeurde op 28 mei 1871, na een uiterst bloedige week die eindigde tussen de zerken van Père-Lachaise.

Eugènes politieke engagement bracht hem ertoe zich bij de Commune te voegen.

Het einde van de Commune, die slechts enkele weken standhield, voltrekt zich op tragische wijze in een week van bloedvergieten.

Vreemd genoeg gaf de regering van de Commune blijk van onverwachte terughoudendheid door de reserves van de (op dat moment 100% private instelling) *Banque de France* ongemoeid te laten. Meer nog, de financieel verantwoordelijken van het Centrale Comité, de jonge boekhouder François Jourde en de boekbinder Eugène Varlin, vroegen – én kregen – er meermaals een lening om de soldij van de communards van de Nationale Garde te kunnen betalen, voor een bedrag van in totaal 16 miljoen goudfranken. De *Banque de France* doorstond de episode van de Commune op die manier zonder kleerscheuren. Gouverneur Gustave Rouland was op 23 maart 1871 naar Versailles gevlucht. Intussen bleef de raad van bestuur van regenten – bankiers en industriëlen die de aandeelhouders vertegenwoordigden – onder leiding van de ondergouverneur Alexandre de Plœuc gewoon doorwerken. Het kostte de bestuursraad van de *Banque de France* geen enkele moeite om tijd te winnen, daarbij geholpen door Charles Beslay, de naïeve Commune-afgevaardigde op leeftijd wiens rol nog altijd omstreden is. Uiteindelijk raakte de bank in het avontuur slechts 7 miljoen goudfranken kwijt. Het was al bij al een gering verlies, dat echter door geen enkele latere regering zou worden terugbetaald. Die waren duidelijk minder scrupuleus dan de communards.

Philippe Guillaume

(1) "La révolution bancaire du Second Empire", Nicolas Stoskopf, in *Napoléon III, le magazine du Second Empire,* nr. 9, Hommel, 2010.
(2) "La Bourse et la société française du Second Empire", Alain Plessis, in *Romantisme, revue du dix-neuvième siècle,* nr. 40, Armand Colin, 1983.

Bibliografie

La France de 1848 à 1870, 2e editie, **Jean Garrigues,** collectie « Cursus Histoire », Armand Colin, 2009.
La Révolution inachevée, 1815-1870, **Sylvie Aprile,** collectie « Histoire de France », dir. Joël Cornette, Belin, 2010.
Napoléon III et le Mexique, les illusions d'un grand dessein, **Jean-François Lecaillon,** collectie « Horizons Amériques latines » L'Harmattan, 1994.
L'Année terrible, 1. La Guerre franco-prussienne (septembre 1870-mars 1871) et 2. La Commune (mars-juin 1871), **Pierre Milza**, Perrin, 2009.
La Commune de Paris, **William Serman**, Fayard, 1986.
La Banque de France et la Commune de Paris, **Éric Cavaterra,** collectie « Chemins de la mémoire », L'Harmattan, 1998.
La France de 1848 à 1870, 2 La France des débuts de la III, Armand Colin, 2011.

IN DEZELFDE REEKS

DE BANK

1815-1848

DEEL 1 EN 2 • EERSTE GENERATIE

Deel 1
Handel met voorkennis
Tekeningen van Julien Maffre

Deel 2
De afrekening
Tekeningen van Julien Maffre

1857-1871

DEEL 3 EN 4 • TWEEDE GENERATIE

Deel 3
Tekeningen van Malo Kerfriden

Deel 4
Tekeningen van Malo Kerfriden

www.dargaud.com

EERSTE DRUK

Alle rechten van reproductie, vertaling en aanpassing zijn uitdrukkelijk voorbehouden voor alle landen.

© 2016 by DARGAUD EDITEUR - PARIS

© Nederlandse taal DARGAUD-LOMBARD nv/DARGAUD BENELUX BRUSSEL.

Vertaling: Van der Heide produkties/Margreet van Muijlwijk.

Wettelijk depot: D/2016/0086/136 • ISBN: 978-90-8558-430-8

Gedrukt in de EU door CANALE

DE SCHATKAMER VAN DE COMMUNE

TWEEDE GENERATIE DEEL 4

1861, Parijs. De beide takken van de familie Saint-Hubert hebben mooi verdiend aan de ongeremde speculatie die ontketend werd door de werken van baron Haussmann. Ze zoeken toenadering om samen profijt te halen uit de risicovolle militaire campagnes van Napoleon III. Maar het regime raakt verwikkeld in een oorlog met Pruisen en de tragische opstand van de Commune van Parijs. Terwijl het Second Empire zijn laatste adem uitblaast, blijven de leden van deze familiedynastie elkaar treffen op het strijdperk van de financiële wereld. Soms met winst, soms met verlies.

1857-1871

9 789085 584308

C